

Anton Žic, baba i harmonika

Nakić, Bruna

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:109467>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA KREATIVNE TEHNOLOGIJE
PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ
DIZAJN ZA KAZALIŠTE, FILM I TELEVIZIJU

Bruna Nakić

ANTON ŽIC, BABA I HARMONIKA

ZAVRŠNI RAD

Mentorica: doc. art. Zdenka Lacina Pitlik

Osijek, 2021.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. <i>TAJNI DNEVNIK ŽIC ANTONA</i>	4
3. RAD NA PREDSTAVI <i>ANTON ŽIC, BABA I HARMONIKA</i>	6
3.1. KOSTIM.....	6
3.2. PLAKAT.....	9
4. KONCEPTNA UMJETNOST / UMJETNOST KONCEPTA (<i>CONCEPT ART</i>).....	10
4.1. LIKOVI I PROSTORI.....	11
4.2. DIZAJN LIKOVA.....	12
4.3. DIZAJN PROSTORA.....	46
5. ZAKLJUČAK.....	60
6. SAŽETAK.....	61
6. LITERATURA.....	62

UVOD

Tajni dnevnik Žic Antona autorsko je djelo Damira Mađarića pisano u formi dnevničkih zapisa petnaestogodišnjaka Antona tijekom odrastanja. Prema zapisima nastaje predstava koju sam autor i režira i daje joj malo izmijenjen naslov *Anton Žic, baba i harmonika*. Predstava je režirana kao monolog jednog glumca i namijenjena je tinejdžerima. Dotiče se i težih tema: alkoholizma, maltretiranja i zapostavljanja djeteta, u isto vrijeme obrađujući tipične tinejdžerske teme zaljubljenosti i neuklapanja među vršnjake. Na vedar i komičan način preko Antonove šasave osobnosti i njegovih dnevničkih zapisa bilježenih po danima upoznajemo se s radnjom. Na sceni su dnevnički zapisi izvedeni kao monodrama u Dječjem kazalištu Branka Mihaljevića u Osijeku, s premijerom 30. listopada 2020. Čast mi je što sam u spomenutoj predstavi dobila priliku raditi kao kostimografkinja. Antona kao lik uprizorio je Gordan Marijanović, a scenografkinja je bila Petra Mađarić.

Za svoj završni rad odlučila sam na temelju rada u kazalištu napraviti zamišljenu nadogradnju na već postojeći kostim, proširiti dosadašnju vizualnost priče u obliku crteža, skica i 3D modela kojima ću odrediti vizualni identitet djela i dizajn većine likova i prostora. Za crtanje sam koristila programe Corel Painter i Adobe Photoshop, a za 3D modeliranje SketchUp. Vizualnost sam određivala vodeći se karakterom, mentalnim stanjem, opisom likova i njihovim ponašanjem. Emociju sam pokušala prenijeti u svaki prostor. Istaknula sam neke od glavnih karakternih osobina ili navika likova te istražila više o pojedinim mentalnim stanjima i poremećajima koje sam također koristila kao putokaz za dublju analizu pojedinog lika. Jedan od glavnih ciljeva bio mi je prikazati atmosferu teksta te pokretima kista, olovke, linijama i bojama reći nešto o pouci cijele priče; govoriti likovnim jezikom, davati informacije samo onime što vidimo.

Rad na crtežima koristila sam i kao put za razvijanje osobnoga cilja: napredovanja u crtanju, promišljanju, posebice u dočaravanju osobnosti lika njegovim izgledom; kao i svog shvaćanja prostora te postizanja neke vrste osjećaja u ambijentu.

U pismenom radu opisat ću svoj proces rada na kostimu, crtežima i svim ostalim detaljima svojih zamisli. Pokušat ću predočiti svoj proces razmišljanja o tekstu i likovnosti te objasniti zašto sam koristila određene boje, oblike, zašto je moje shvaćanje teksta takvo kakvo jest, i zašto sam, u konačnici, u nekim dijelovima promišljanja izabrala mračniji smjer, dok sam neke dijelove zadržala nevinima, dječjima. Navest ću također neke od svojih inspiracija: umjetnike, djela, filmove. Opisat ću i što je to točno konceptna umjetnost / umjetnost koncepta, područje za koje sam iznimno zainteresirana te sam ga uključila u ovaj rad kao jednu od glavnih okosnica.

Tajni dnevnik Žic Antona (Anton Žic, baba i harmonika) univerzalno je djelo te nekako govori svim ljudima, tjerajući odrasle da se zapitaju o socijalnom kontekstu, mogućnostima pojedinca u prilikama zadanim rođenjem, te o obvezama i odgovornostima prema mladim ljudima i razumijevanju problema mladih. Tekst je izazovan, njegovi dijelovi spremni su za scenu bez velike obrade, zanimljiv je mladima zbog glavnog lika koji je toliko sličan mnogima od njih, u svojim mislima i nesigurnostima.

TAJNI DNEVNIK ŽIC ANTONA

Dječak Anton svira harmoniku i piše pjesme. Čitamo o njegovom životu u obliku njegova dnevnika, tekst je podijeljen na ulomke (dane) i za svaki dan saznajemo što se novo dogodilo. Osim svojih ciljeva i promišljanja, on komentira situaciju u obitelji, odnose s roditeljima, stanje u školi, svoja opažanja o društvu. Osim dnevnika, imamo priliku pročitati i njegove pjesme te čuti o njegovim intelektualnim pothvatima, učenju novih kompliciranih riječi iz rječnika i slično.

„I u tih pet dana sam čitao kao lud, pretvaram se u knjigoljupca i intelektualca, učim strane i nepoznate riječi napamet, nikada ne znaš kada će ti trebati, kao recimo afrodizijak, retorta, uterus ili egzistencija. Boli me glava od tih silnih intelektualnih naprezanja.“¹

Muče ga bubuljice na licu koje se pretvaraju u čireve, čini mu se da svi osim njega imaju glatku kožu. Najbolji prijatelj mu je pas Kivi, a jedina osoba na koju se zapravo može osloniti, njegova je baka. Kivi spava u hodniku, ide na „teren“, ili loče pivo koje mu daje Antonov otac. Antonova baka moderna je i najbolje razumije njegove probleme. Ona će ga podržati u odlukama te se suprotstaviti njegovim roditeljima kada nešto pogrešno naprave, dajući im smjernice za život. Svojim karakterom i energijom utječe na Antona i ohrabruje ga, nju vidim kao drugi važan lik u priči.

Antonovi roditelji su alkoholičari, a osim njih, alkohol voli i pas Kivi, te većina susjeda i profesora u školi koji su spomenuti u djelu. U nesređenim obiteljskim prilikama i nepoticajnoj atmosferi u kojoj se Anton treba školovati i odrastati, prava je muka proživjeti samo jedan dan. Kako Anton nije ni mali ni veliki, tako vrlo često ne razumije razgovore odraslih koji se odvijaju uz vikanje i dreku, a njegova osobna interpretacija tih razgovora često vodi u smijeh. Elementi humora isprepliću se s ironijom i vrlo često u slikovitim opisima skreću u naturalizam.

U Antonov razred jednoga dana dolazi nova učenica Ingrid u koju se on zaljubi. Situacija se zakomplicira kada Anton mora uskladiti promjene na samom sebi, probleme s roditeljima, školskog nasilnika Slamu i djevojku Ingrid. Baka Mara dođe u pomoć i na neki način na kraju ona bude heroj priče.

Anton Žic čita roman Sue Townsend, *Tajni dnevnik Adriana Molea*. Prepoznaje da su njihovi problemi vrlo slični. Riječ je o klasiku dječje literature i lektirnom naslovu. Djelo je bilo *bestseller*, s 1.9 milijuna prodanih primjeraka ubrzo nakon objave 1982. godine. 2019. godine BBC News uvrštava roman na listu 100 najutjecajnijih romana. Bila je to najpopularnija knjiga u Britaniji prije no što se pojavio Harry Potter. Sue Townsend jedno vrijeme bila je socijalni slučaj (nalik mnogim ljudima koje opisuje u svojim knjigama), sve dok nije postala spisateljica. Nakon njezine smrti u travnju 2014. godine, J. K. Rowling otkrila je da joj je autorica Sue „dala puno smijehova“ tijekom više godina. David Walliams također je spomenuo Adriana, ističući ga kao lik i knjigu koju će ljudi htjeti čitati zauvijek. Osim prvog romana, koji je uzor našem Antonu, postoji još sedam knjiga o Adrianu i njegovom putu odrastanja. U zadnjoj knjizi iz 2009. godine Adrian ima 39 godina te postoji sumnja da ima rak prostate. Redom su to knjige: *The Secret Diary of Adrian Mole, Aged 13¾* (1982.), *The Growing Pains of Adrian Mole* (1984.), *The True Confessions of Adrian Albert Mole* (1989.), *Adrian Mole: The Wilderness Years* (1993.), *Adrian Mole: The Cappuccino Years* (1999.), *Adrian Mole and the Weapons of Mass Destruction* (2004.), *The Lost Diaries of Adrian Mole, 1999. – 2001.* (2008.), *Adrian Mole: The Prostrate Years* (2009.).

U prvom romanu, koji nam je u ovom kontekstu najvažniji, osim Adrianova života saznajemo i o političkom ozračju tog vremena i značajnim događajima u Ujedinjenom Kraljevstvu. Zbog njih radnju možemo točno smjestiti u vremenu (1981. – 1982.). Slično kao i kod Antona Žica, Adrian piše o alkoholizmu, ljubavnim aferama svojih roditelja, nasilju u školi, prvim ljubavnim interesima i financijskoj situaciji. Ti problemi predstavljeni su na duhovit način pa cijeli roman ima zabavan ton, iako su teme o kojima progovara vrlo ozbiljne. Adrian piše pjesme, šalje ih BBC-ju i nosi crvene čarape u školu iako je zabranjeno. Kao i Anton, on ima svoje planove i ciljeve koji su nekada idealizirani, kao kod većine mladih ljudi. Preko njegovog bunta i nesigurnosti u dnevniku dalje uočavamo da upoznajemo jednog inteligentnog mladića, sa zanimljivim karakterom i shvaćanjem svijeta. Nalazi se u izazovnom razdoblju života – pubertetu. Obojica glavnih likova imaju želju za odrastanjem, ali groze se toga da budu kao odrasli u njihovoj okolini.

¹ Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 13.

Ne interesira ih pušenje cigareta ili konzumiranje alkohola. Likovi poput njih bitni su nam, služe nam kao primjer u osobnom odrastanju. Pokazuju da uklapanje u društvo i sudjelovanje u raznim aktivnostima samo radi popularnosti i nema baš nekog smisla. Imaju zrelo razumijevanje toga da iako bi roditelji trebali biti uzor, u realnosti to često nije tako.

„Odvratno je kad su ti starci alkoholičari, kada su bez sluha, a mene bi zbog njih mogli strpati u dom jer pijani roditelji se ne mogu brinuti o svome djetetu. Čini mi se ni neki trijezni.“²

Adrian i Anton na sličan način nose se sa situacijama koje ih okružuju te nam inače ozbiljnu tematiku približavaju svojim neobičnim pristupom.

„Townsend was able to transcend cliches of both young adult literature and comic novels by granting respect to a hero who might have been easy to mock, and by recognizing that our tastes and our beliefs are essential parts of our identities. Figuring them out is a critical part of growing up.“³

Likovi poput Antona i Adriana bitni su za mlade ljude, ljude u razvoju. Važno je vidjeti nekoga poput sebe, vidjeti da nisi sam, čitati o neobičnom razdoblju u kojem se nalaziš i koje će te oblikovati kao odraslu osobu. Takve likove srećemo i u hrvatskoj literaturi, primjerice u djelima Sanje Pilić.

„Zbog svoje zaljubljenosti ne može navečer zaspati te se osjeća odraslo i „bljutavo“. Što je stariji misli da je sve manje pametan i sve mu je manje jasno što treba raditi. Najveće mu je zadovoljstvo ležati u krevetu i čitati. Drago mu je kad primijeti da se ljudi mogu mijenjati nabolje, a ne samo nagore. Svi mu govore da je patnja važna i da iz nje učimo, no on se s time ne slaže. Janko se želi razvijati u znanstvenom smislu i ima puno planova. Želi narasti, biti visok i zanimljiv. Misli da se u životu ljudi najviše boje ispasti glupi, a on smatra da je to jako prirodno pa čak ponekad i vrlo ugodno. Ima potrebu da se dokaže i pravi važan, da mu svi zavide, da bude slavan, da ga prepoznaju na ulici...“⁴

Sanja Pilić daje nam dobru definiciju puberteta, opisujući ga kao zeznuto i prijelazno razdoblje, kada više nisi i ne možeš biti dijete, a onda se razljutiš. Na roditelje, jer su oni najbliži. Pripremaš se za borbu, ali i dalje uživaš u sigurnosti koju imaš.

„Svoj uspjeh dječaci pripisuju inteligenciji i marljivosti, a djevojčice povoljnim vanjskim okolnostima. Za neuspjeh pak, dječaci okrivljuju vanjske uzroke, dok djevojčice obično okrivljuju sebe. Taj primjer također nalazimo u spomenutim romanima Sanje Pilić. Također, u istim romanima pronalazimo zajedničku karakteristiku da se svi tinejdžeri teško nose s pubertetom, zbunjeni su, naglo mijenjaju mišljenje, hormoni im „luduju“ te brzo mijenjaju svoja raspoloženja. Svi se brzo zaljubljuju i odljubljuju, brinu se o tome što će drugi misliti o njima.“⁵

U pubertetu su prijatelji i „klape“ koje se stvaraju važne jer su prikaz malog društva u kojemu se tinejdžer mora potvrditi poput odrasle osobe.

Kod oba lika, Adriana i Antona, u jednom trenutku roditelji obolijevaju od gripe, a razbole se i njihovi psi. Adrian također ima baku koja je zgrožena nad alkoholičarskim navikama i zapuštenom, prljavom, neurednom kućom Adrianovih roditelja.

Usprkos tolikim sličnostima ovih dvaju djela i dalje mislim da *Anton* ima svoju osobnost kao tekst, te da stoji nekako samostalno. Anton čak i spominje Adriana, kaže da je posudio knjigu. Pisac je svjestan te sličnosti i tako mu odgovara. Inspiriran je Moleom.

„Krenuo sam čitati *Tajni dnevnik Adriana Molea*, nisam znao što bi, pa sam posudio knjigu. Svi su govorili da je duhovita i smiješna, još tragam za smiješnim i duhovitim stvarima u toj knjizi bezveznog klinca mojih godina. Slažem se s njim u odlukama. Pomagat ću slijepcima kada prelaze ulicu, mada dosada na našoj ulici nisam sreo slijepca. Vješat ću hlače na vješalicu. Mama ionako urla kada ih nađe na podu. Konju, kaže ona meni! Neću još početi pušiti, pozlilo mi od jednog dima! Prestat ću istiskivati bubuljice, izgledam poput babunove guze, crven. Postupat ću dobro

² Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 5.

³ Rosenberg, Alyssa, *Why Sue Townsend's Adrian Mole is such an important character*, The Washington Post, <https://www.washingtonpost.com/news/act-four/wp/2014/04/11/why-sue-townsend-adrian-mole-is-such-an-important-character/>, posjećeno 2. 7. 2021.

⁴ Gazibara, Senka, *Likovi dječaka i djevojčica u djelima Sanje Pilić*, str. 5.

[file:///D:/Nova%20mapa/08 Senka Gazibara Likovi djecaka i djevojčica u djelima Sanje Pilic%20\(1\).pdf](file:///D:/Nova%20mapa/08%20Senka%20Gazibara%20Likovi%20djecaka%20i%20djevojica%20u%20djelima%20Sanje%20Pilic%20(1).pdf)

⁵ Gazibara, Senka, *Likovi dječaka i djevojčica u djelima Sanje Pilić*, str. 11.

sa psom Kivijem. Pomagat ću sirotinji i neukima, mada ne znam kako. Pitat ću velečasnog Martina zvanog Crven nos. Pitao sam starog zašto ima crven nos, stari veli voli gemište više nego Boga vidjeti.“⁶

Čini mi se da ovo djelo na neki način odaje zahvalnost i ističe važnost bitnih tekstova o mladima i za mlade koji su nastali prije njega. Mislim da ta tematika, bio to film ili knjiga, ne može zastarjeti ili dosaditi. Uvijek će biti aktualna. Uvijek ima prostora za suosjećanje s takvim likovima, njihovim razmišljanjima i nemogućnosti da se uklape.

Primjer je takvih filmova *The Goonies* iz 1985. godine, redatelja Richarda Donnera. Jedan je to od mojih dražih dječjih filmova. Scenarij za film napisao je Chris Columbus prema priči Stevena Spielberga koji je i producent filma. Ističe se nekoliko glavnih pouka koje često određuju osobu tijekom odrastanja. Često se govori o tome kako se odnositi prema drugim ljudima, kako funkcionirati u timu i kako biti zadovoljan s onim što jesi i kakav jesi. Drugi primjer je film *Stand by Me* snimljen prema priči Stephena Kinga – *The Body*, u režiji Roba Reinerja. Djela poput ovih mogla bi se nazvati „coming-of-age“ filmovi. Gotovo uvijek riječ je o grupi dječaka, *outcasta* ili *geekova* koji su pred nekom velikom preprekom i uspiju je riješiti, pritom ne mijenjajući sebe. Problemi koje likovi imaju u filmovima poput ovih, univerzalni su problemi koje pronalazimo u svakoj novoj generaciji, svi imamo takav djelić sebe.

Anton Žic također iznenađuje svojim prikazom disfunkcionalne obitelji. Zanimljivo je vidjeti kako se dijete nosi s takvom situacijom i kome odlazi po utjehu ili pomoć. Zbog toga nam je bitan lik upravo Antonova baka koja u svakoj situaciji „uskoči“, iako živi u staračkom domu. Spomenuta spisateljica Townsend u tom je prikazu tinejdžera briljirala. On se nosi s nemarnim roditeljima, alkoholičarima, a poseban je i način na koji lik razvija svoj intelektualni i politički identitet. Ona dobro isprepliće i uklapa humoristične iskaze o prvim ljubavima, ali pokazuje i intelekt mladih ljudi te njihove sposobnosti.

RAD NA PREDSTAVI

ANTON ŽIC, BABA I HARMONIKA

Gordan Marijanović kao glumac sasvim slučajno točno se poklapao s mojom vizijom Antona (pročitala sam tekst prije no što sam osvijestila tko će glumiti Antona) – od bujne, kovrčave kose, preko građe tijela do dugih, mršavih nogu i ruku. Ta kosa važna je stavka njegovog izgleda, na sceni je uočljiva, prepoznatljiva, zapamtljiva te ima svoj život i karakter – tijekom oblikovanja njegova kostima znam da zasigurno trebam razmišljati i o tome.

Dolazim na probe. Pratim kako razvija lik svojom glumom, dodavajući u nju djelić po djelić. Smatram da je glumom uspio potpuno dočarati Antona, njegovu zaigranost i energiju, ali i njegovu nesigurnost i ljutnju na okolinu i roditelje. Uspio je tako dočarati i druge likove, mijenjajući glas i govor tijela za svaki novi lik koji uvodi u monodramu. Do kraja predstave već prepoznajemo tko je koji lik te nije više potrebno isticati svaki put kada netko osim Antona govori. Tako je dobro ostvaren taj „dijalog“ Antona i ostalih likova Gordanovim umijećem i shvaćanjem osobnosti likova.

KOSTIM

Dosad sam o kostimima razmišljala kao o prezentaciji osobnosti i životne situacije lika te karakterizaciji njega i radnje, ali nisam razmišljala o tome koliko će pojedini glumac svojom nastupom također utjecati na neke odabire kostima. Gordanova energija i shvaćanje Antona, naravno, utjecalo je i na moje shvaćanje lika te sam vodeći se Antonovom osobnosti kakvu je Gordan uprizorio kreirala kostim i svoju viziju lika. Antona sam doživjela kao inteligentnog, pomalo hiperaktivnog dječaka, sa svojim čvrstim stavom o društvu i događajima. To je trebalo pokazati i kostimom. Svi dijelovi njegovog kostima uzeti su iz privatnih ormara ili kupljeni u trgovini te nije bilo potrebe šivati nijedan komad. Ovo je bilo prvo moje iskustvo ovakvog načina rada. Kostimom sam htjela prikazati Antonovu mladost i zaigranost, razmišljala sam o tome kakvi odjevni predmeti asociraju na buntovnost ili tinejdžere, ali dovoljno prikazuju njega kao tinejdžera koji se ne uklapa potpuno među svoje vršnjake. Slika kostima koju sam zamislila bila je zelenkasto-tirkizno-narančasta. Prvo sam vidjela boje, a zatim oblike te pokušala odrediti što želim

⁶ Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 2. i 3.

reći kostimom, tko je lik, koliko godina ili novca ima, čime se bavi. Jer kako tekst poručuje nešto, isto tako poručuje i kostim.

„Već 1950. povodom Brkanovićeva *Ekvinocija* kritika zamjera kostimografkinji Nadi Doroški što kostimi nisu iskazivali karaktere likova i nagovijestali njihovu ulogu u zepletanju i razvijanju dramske radnje – protestirajući što se, primjerice, iz Nikina kostima nije moglo iščitati da je riječ o bogatom američkom doseljeniku skorojeviću.“⁷

Nakon tog apstraktnog promišljanja krenula sam razmišljati o tome gdje ću nabaviti/kupiti dijelove kostima i hoću li nešto uspjeti naći i u fundusu. Napravila sam nekoliko brzih skica kostima, no one zapravo nisu bile potrebne u kazalištu s obzirom na to da nisam trebala nijedan dio kostima šivati, i s obzirom na to da je plan bio iskoristiti one odjevne predmete koje netko već posjeduje. Zajedno s redateljem raspitujem se što tko ima u ormaru. Gordan je imao stare žute tenisice kojima sam promijenila vezice, redatelj je kod kuće imao košulju, a samtane hlače sam pronašla u fundusu kazališta. Čarape i majica jedini su predmeti koji su kupljeni.

Element koji sam nekako odmah odredila Antonove su zavrnutе hlače koje pokazuju vesele čarape. Čarape koje odskakuju, s nekim „vrištećim“ uzorkom. Samtane hlače činile su mi se kao dobar odabir za Antonov lik, samo sam se brinula hoću li dovoljno brzo uspjeti naći hlače za Gordanove duge noge, no, na sreću, u fundusu je bio jedan par hlača koje su mu odgovarale. Mislim da te hlače svojom bojom i teksturom djeluju dovoljno starinski, iznošeno, a u isto vrijeme danas su vraćene u modu kao hlače koje nose *hipsteri* i slični alternativci. U tekstu nije definirano vrijeme radnje pa smo se kolegica Mađarić i ja složile da ne želimo da kostim i scena izgledaju suviše moderno i današnje. Na početku rada bilo me strah da moja vizija Antona ne bude potpuno drugačija od vizije ostalih ljudi koji rade na predstavi, ili totalno „kriva“. No, ispostavilo se da smo scenografkinja i ja odmah vidjele sve u sličnim bojama i oblicima. Važna je stalna suradnja scenografa i kostimografa, razmjena razmišljanja. Anton se igra vani, vozi bicikl i nema spomena računala, videoigara ili bilo čega što bismo možda danas povezivali s periodom odrastanja. Doživjela sam ga kao jednog od dječaka iz spomenutih kulturnih filmova 80-ih i 90-ih godina. Predmeti i boje koje smo koristili na sceni, mogle bi biti smještene u blisku prošlost. Htjela sam da Antonove *patike* izgledaju iznošeno, pokazujući da je on avanturističan, pokazujući sva mjesta gdje je bio i iznosio svoje tenisice. „Po glavi mi se vrtjela“ i nekakva kapa, torba, te razni bedževi i „patchevi“, koji bi možda bili odlični da je riječ o filmu i mogli bi se pokazati u detalju, no nakon komunikacije s redateljem, zaključeno je da oni nisu potrebni za scenu.

U viđenju H. Uhlik Horvat kostim dopunjava, tumači i afirmira karaktere, ali i služi glumcu/plesaču da lakše iznese lik koji tumači i da ga ne sputava i ne ometa u interpretaciji: „Trudim se da kostim omogućava potpunu slobodu pokreta, te da u njemu scenski umjetnik ne djeluje *kostimirano*, nego da ga nosi i osjeća kao sastavni dio lika koji predstavlja.“⁸

Prepreke na koje sam naišla bile su: bi li glumcu bilo vruće u vesti, ima li smisla da nosi torbu, hoće li mu kostim biti udoban, što će mu kapa kad je kod kuće – i slična pitanja. Velika briga bila mi je ta hoće li kostim izgledati zanimljivo, hoće li biti dovoljno konkretan ako se sastoji od jednoboje majice i hlača. Sva ta pitanja bila su pravi izazov u radu. Katkad sam se osjećala kao da mi nedostaje znanje o komunikaciji s timom te me to na neki način kočilo u brzini obavljanja zadataka. Puno sam naučila u radu na ovoj predstavi i vjerujem da bih svaki put bila bolja u donošenju odluka i komunikaciji s ostalim autorima na predstavi. Uživala sam u cijelom iskustvu rada. Mogla sam posvetiti svoje razmišljanje samo jednom liku, što vjerojatno ne bi bilo praktično moguće da sam radila na predstavi s puno više likova. Kostim i scena funkcionirali su na kraju kao cjelina, baš kako smo zamislili.

„Simboličnost i poetičnost kostima upotpunjena je kompozicijom boja te igrom svjetla i sjene, a sama je upotpunjavala nerealističnost glume i režije, sklapajući sa svim ostalim scenskim znakovima jedinstvenu vizualnu cjelinu...“⁹

I evo ga, Anton Žic, glavom i bradom, sa svojom harmonikicom:

⁷ Petranović, Martina, *Od kostima do kostimografije (hrvatska kazališna kostimografija)*, str. 307.

⁸ Petranović, Martina, *Od kostima do kostimografije (hrvatska kazališna kostimografija)*, str. 268.

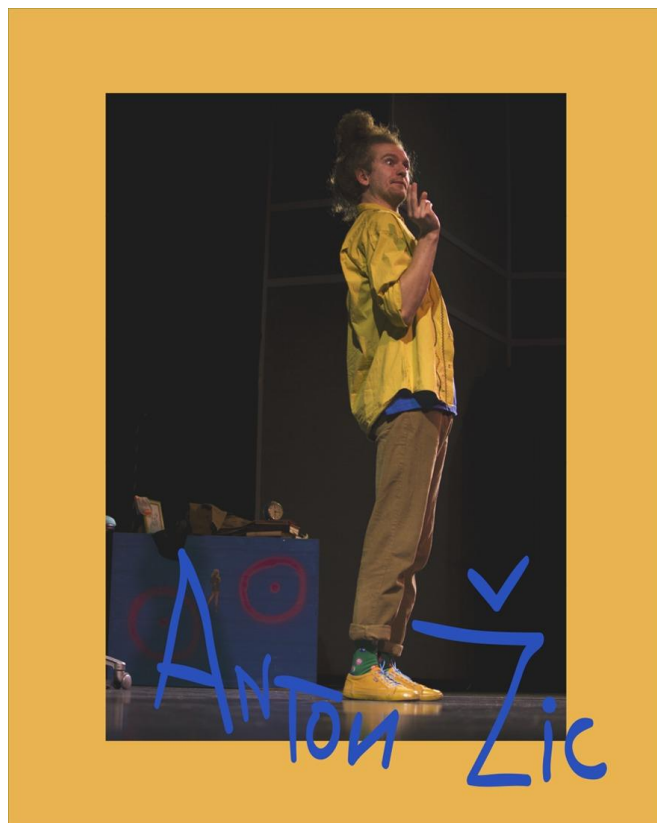
⁹ Petranović, Martina, *Od kostima do kostimografije (hrvatska kazališna kostimografija)*, str. 297.

Slika 1. Fotografija kostima

Slika 2. Fotografija detalja kostima

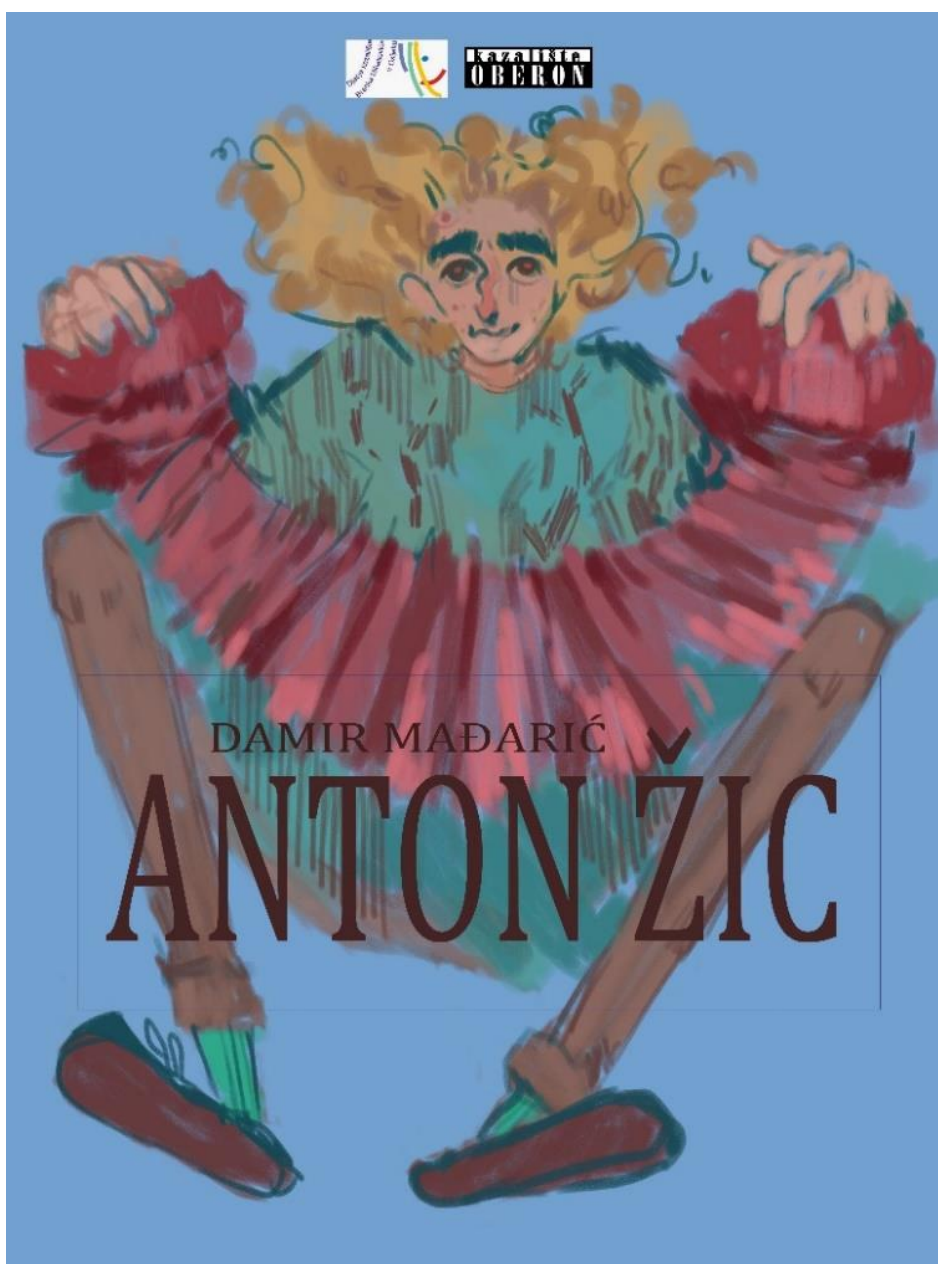

Slika 3. Fotografija kostima

PLAKAT

Dio rada na predstavi bio je i izrada plakata i programske knjižice. Bilo je to, kao i s kostimom, moje prvo susretanje s poslom te vrste te sam napravila tri prijedloga za plakat.

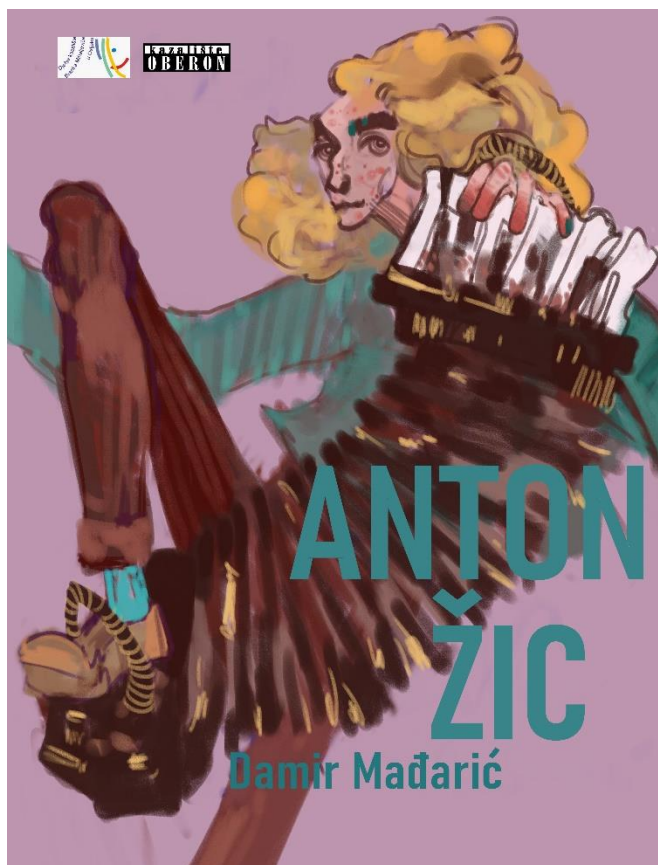
Razmišljajući o zadatku, glavna misao bila mi je kako prikazati dječaka, glavni i jedini lik u predstavi, točno onakvim kakav je, u pokretu koji opisuje njegovu živahnost i domišljatost. Bilo mi je bitno istaknuti i njegovu harmoniku koja je važan dio njegovog života te predstavlja njegov hobi i način na koji se on izražava, pišući pjesme i svirajući. Žarkim, veselim bojama i „nemarnim“, opuštenim potezima ruke htjela sam dočarati upravo taj Antonov pokret, zamislila sam ga u skoku sa svojom harmonikom. Jedna od opcija bila mi je plakat napraviti više apstraktnim, geometriziranim, gdje se samo blago prepoznaje oblik dječaka, no na kraju sam se ipak odlučila za ovakav pristup jer sam smatrala da se više slaže s poetikom same predstave. Na 2. i 3. prijedlogu plakata odlučujem da i noga može biti iskorištena za rastezanje harmonike. Zašto ne? Plakat će možda ponuditi neku novu ideju, a u dječjem kazalištu na šašavosti ne treba štedjeti.

Slika 4. Prijedlog plakata 1.

Slika 5. Prijedlog plakata 2.

Slika 6. Prijedlog plakata 3.

Nakon plakata i premijere čini se da je moj rad na predstavi priveden kraju. No zašto to ne bi ujedno bio i novi početak nečeg novog? Zašto ne bi i drugi likovi dobili svoj identitet? Zašto prostori ne bi zaživjeli? Čudesno je koliko se toga vizualnog može iščitati iz tinejdžerskog dnevnika na samo 30-ak stranica...

KONCEPTNA UMJETNOST / UMJETNOST KONCEPTA (*CONCEPT ART*)

Ilustracija je crtež ili slika koja dopunjuje, objašnjava ili ukrašava tekst. Kada ilustracija prevlada nad tekstem, ili ga potpuno zamijeni, to se naziva slikovnicom. Konceptna umjetnost ili umjetnost koncepta naziv je za granu umjetnosti koja se koristi u nastanku filma, videoigre ili kakve slične produkcije. Svrha *concept arta* je definiranje vizualnog identiteta cjelokupnog proizvoda.

„Općenito, *concept art* odnosi se na ilustracije koje nastaju s ciljem prenošenja ideje. Važan je dio kreativnog procesa nastanka, ne samo videoigara, nego i drugih medija kao što su filmovi, animacije i stripovi. Umjetnici koji se bave ovom vrstom posla sudjeluju u začecima projekata, pokušavajući u suradnji s glavnim dizajnerima vizualizirati i dočarati njihove originalne ideje.“¹⁰

¹⁰ Stepić, Sabina; Mamić, Petar, *Umjetnička strana videoigara: concept art*, <https://ffa.hr/gaming-kultura/focus/umjetnicka-strana-videoigara-concept-art/44658/>, posjećeno 30. 6. 2021.

To je upravo i osnovna razlika između te dvije grane, ilustracija je finalni proizvod koji stoji uz neki tekst, dok umjetnost koncepta služi kao vrsta predloška za daljnje razvijanje filma, videoigre, animacije... Ostatku tima posao *concept artista* predstavlja nacrt – u kojem se smjeru projekt treba razvijati vizualno, a zatim, kako oblikovati modele. Svaki dio dizajniranih elemenata: likova, okoliša ili predmeta trebao bi pripadati istom stilu tj. moći funkcionirati u određenom svijetu koji se gradi od tih elemenata. U hrvatskom jeziku nema još dogovorenog i čvrstog termina za ovo područje umjetnosti jer je „konceptualna umjetnost“ već zauzet pojam – to je naslov smjera u modernoj umjetnosti. Najbliži naziv bi zato bio konceptna umjetnost ili umjetnost koncepta. Najistaknutije i najpoznatije područje ove vrste zanimanja su videoigre. Unutar zanimanja *concept artista* nalaze se *character design artist*, *environment artist* i *prop artist*. U manjim produkcijama ista osoba obavlja sve te poslove, a možda je čak zadužena i za modeliranje likova i predmeta, dok su u većim produkcijama zanimanja podijeljena. Videoigre su specifičan medij upravo zbog svoje interaktivnosti, pozadine i likovi nisu tu samo kako bi gledatelj pasivno svjedočio događajima i vidio ih u drugom planu. Iskustvo igrača svodi se na to da on uzima, okreće, koristi predmete te istražuje svaku prostoriju koja ga vodi kroz određeni narativ i zadatke koje treba obaviti. Količina predmeta, likova i prostora povećava se zbog tog iskustva. *Concept artisti* često moraju kreirati i igračevo sučelje, predmete koji se mogu naći u igračevom ruksaku i slično. *Concept art*, osim što je predložak i nacrt, služi kao vrsta moodboarda na početku produkcije te je radovima i dizajnom bitno postići određenu atmosferu, uprizoriti tj. oživjeti neki svijet. Ostatak tima koristi tu skupinu radova kao vodič.

Jedan od najpoznatijih *concept artista* u industriji videoigara japanski je umjetnik Yoji Shinkawa, čiji je najpoznatiji projekt rad na serijalu *Metal Gear Solid* i *Death Stranding*. On svaki svoj rad započinje tradicionalnom tehnikom, pomoću skenera ga prenosi na računalo i zatim digitalno dorađuje.

Jason Chan drugo je veliko ime, on je *senior concept artist* u američkom studiju *Riot Games*. Najpoznatiji je po radovima za *League of Legends*, no radio je i na *Mass Effect 3*, *Dragon Age: origins* i *The Sims 4*.

Osim videoigara koje izgledaju realistično, posebno sam zainteresirana za *indie* igre koje su često stilizirane. U nekima od njih likovi djeluju zaista nacrtano, kao da i dalje vidimo poteze olovke ili kista, ne pokušavaju predstavljati ljude kakve vidimo u stvarnom svijetu. To je primjerice horor igra iz prvog lica, *Mundaun*, u kojoj svaki dio, prostori i likovi, izgledaju kao „svježe“ nacrtani olovkom ili ugljenom. To je jedan od načina na koji konceptna umjetnost svojim stilom, i stilom pojedinog umjetnika, i dalje prožima finalni proizvod.

Moj interes prema ovoj grani umjetnosti započeo je davno, no u posljednjih nekoliko godina posebno me zanima i okupira. Nekako je kombinacija mojih interesa: kostimografije, scenografije, lutkarstva, crtanja. Uživam u dijelu procesa na samom početku, kada trebam osmisliti kako će nešto izgledati i kada trebam donijeti odluke o vizualnom identitetu nečega. Uvijek me veseli i dio gdje moram istraživati o nečemu, ili rješavati probleme vizualno, kako bi priča ili lik imali smisla. Upravo sam dio toga napravila u svom završnom radu, određujući izgled likova i prostora. Htjela sam prikazati i istaknuti svoj proces rada i razmišljanja, traganja do finalnog dizajna i odluke te bih htjela da se crteži gledaju kao cjelina koja opisuje Antonov svijet.

LIKOV I PROSTORI

Dizajn karaktera i prostora crtala sam digitalno, na grafičkom tabletu, u programima Corel Painter i Adobe Photoshop. Osmišljavanje svakog lika započela sam brzim skicama te bih se odlučila za onu najsmisleniju, onu za koju osjećam da je najbliža pojedinom liku, a zatim bih je dorađivala. Isti je postupak i za prostore. Htjela sam u ovome radu osim finalnog dizajna pokazati i radove koji su me doveli do njega.

Mislim da je korisno tijekom rada pokazivati crteže suradnicima ili prijateljima. Komentari puno znače, kao i informacije o tome kako ljudi doživljavaju pojedini lik ili prostor, funkcionira li on zapravo. Nekoliko sam odabranih osoba tijekom izrade crteža zamolila da ih prokomentiraju, podijele svoje misli o tome što vide. Najzanimljiviji komentar ponudila je prijateljica koja je gledala predstavu *Anton Žic, baba i harmonika* u kazalištu. Rekla je da su moji likovi mračniji no što je zamišljala, i zapitala se zašto su svi tako tužni. Takav komentar naveo me na

razmišljanje te sam zaključila da sam se, vodeći se osobnim ukusom, fokusirala više na ozbiljne tonove u tekstu umjesto na činjenicu da je tekst namijenjen mladima, tj. djeci. Djelo se može shvatiti na više načina, može se okrenuti Antonovom veselom tonu i pogledu na svijet te se takvim bojama i oblicima obratiti djeci, no isto tako mogu se istaknuti nesređene obiteljske prilike, alkoholizam i uvjeti u kojima Anton živi. Uz pomoć nekoliko likova iščitala sam općenito nezadovoljstvo životom, svakodnevicom, okruženjem te mislim da je to nešto što bi bilo kvalitetno istaknuti. Anton i Ingrid dva su lika koja sam pokušala ostaviti nevinima, iskrenima, dječjima, dok bi ostatak likova mogao dizajnom biti korišten za kakvu videoigru ili animirani film više namijenjen odrasloj publici. Mislim da je bitno istaknuti i mračnije podtonove djela, kako finalni proizvod ne bi ostao samo na nečem površnom.

Stvarajući likove nisam razmišljala samo o njihovim crtama lica, odjeći. Pokušala sam likove gledati kao cjelinu te ih određenim geometrijskim oblicima povezati s onim kakvi oni jesu. Zbog čega nam osoba djeluje zrelo, zbog kakvog odnosa boja, oblika i crta? Ili, što bi nam ukazivalo na to da je majka nezainteresirana za svoje dijete? Eksperimentirala sam i s nerealnim proporcijama koje djeluju stilizirano i više kao karikature, dok sam negdje zadržala više realan pristup, najviše u prostorima. Fokusirala sam se i na stvaranje prostora jer smatram da prilično snažno opisuju likove i doprinose priči i njezinoj atmosferi. Radovi pokazuju određenu vrstu istraživanja koje se meni činilo u skladu s pričom. Tako sam je doživjela i tako je pokazujem.

DIZAJN LIKOVA

ANTON ŽIC

„Mali sam i veliki

veliki i mali

harmoniku sviram staru

mlad ko rosa

s punih godina 15

Ne vjerujete

Vjerujte mi

mali sam

pubertetlija

Žic Anton zvani

dok tu stojim

dok dišem

i živim

rastem iz dana u dan“¹¹

Započela sam, naravno, s crtežima glavnoga lika. Iako sam već imala kostim i glumca Gordana kao Antona, bilo mi je bitno nanovo se vratiti izvornom tekstu, predložiti lik u crtežu, kako bi me to „povelo“ na put osmišljavanja ostatka likova i kako bih mogla odlučiti u kojem smjeru izražavanja želim napredovati. Bojom i potezom nastojala sam predložiti Gordanovu tj. Antonovu razigranost, vedrinu, energiju, no i opisati ga tako da vidimo da je to jedan neobičan

¹¹ Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 2.

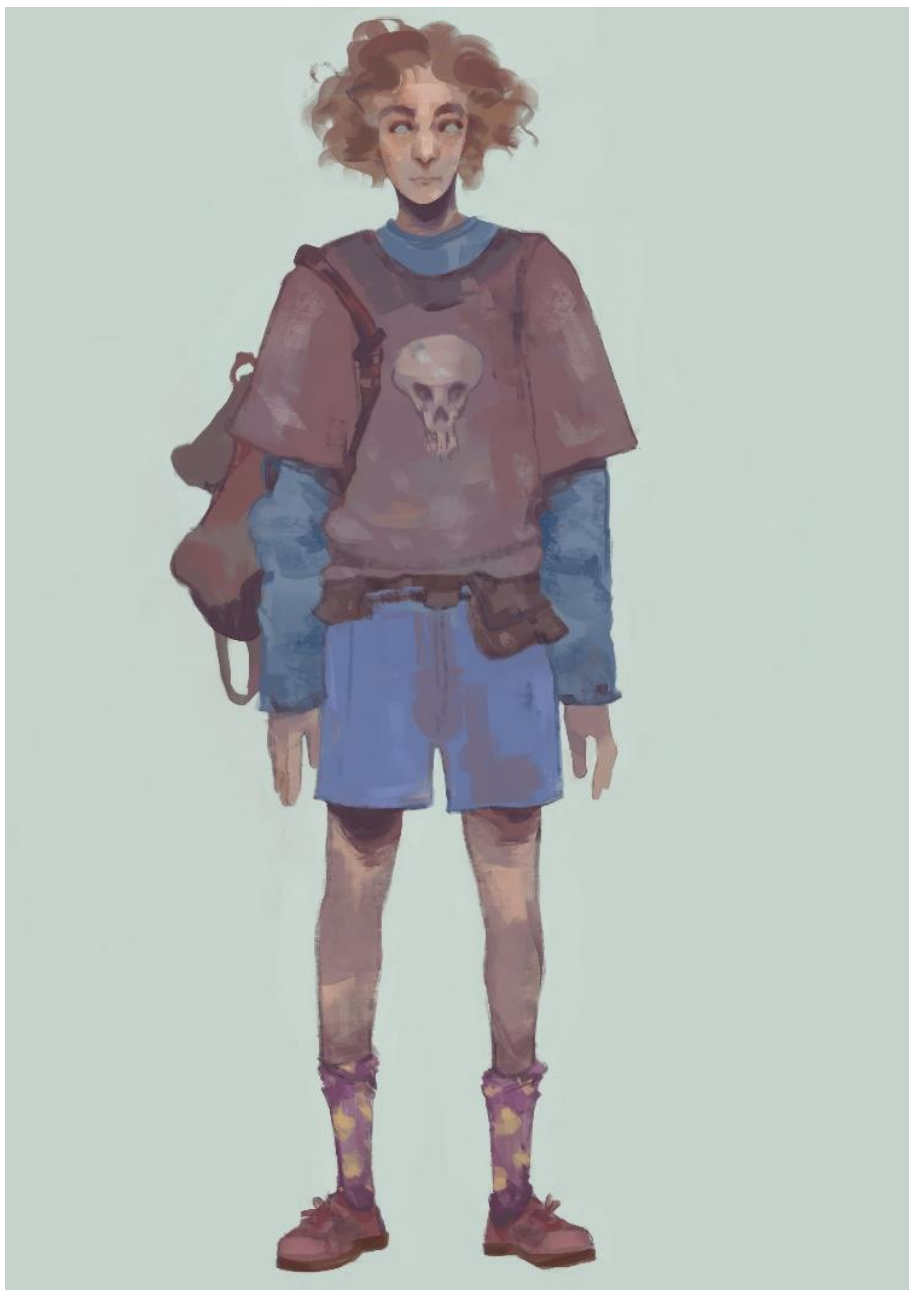
dječak. Htjela sam zadržati svoj stil u crtežima i svoje viđenje djela. U nekoliko različitih verzija crteža promijenila sam određene kostimografske elemente, eksperimentirajući s bojama i krojevima kakve zamišljam da bi Anton nosio.

„Ne hrane me, smršavio sam, skočile su mi bubuljice od loše hrane, kuća je prljava.“¹²

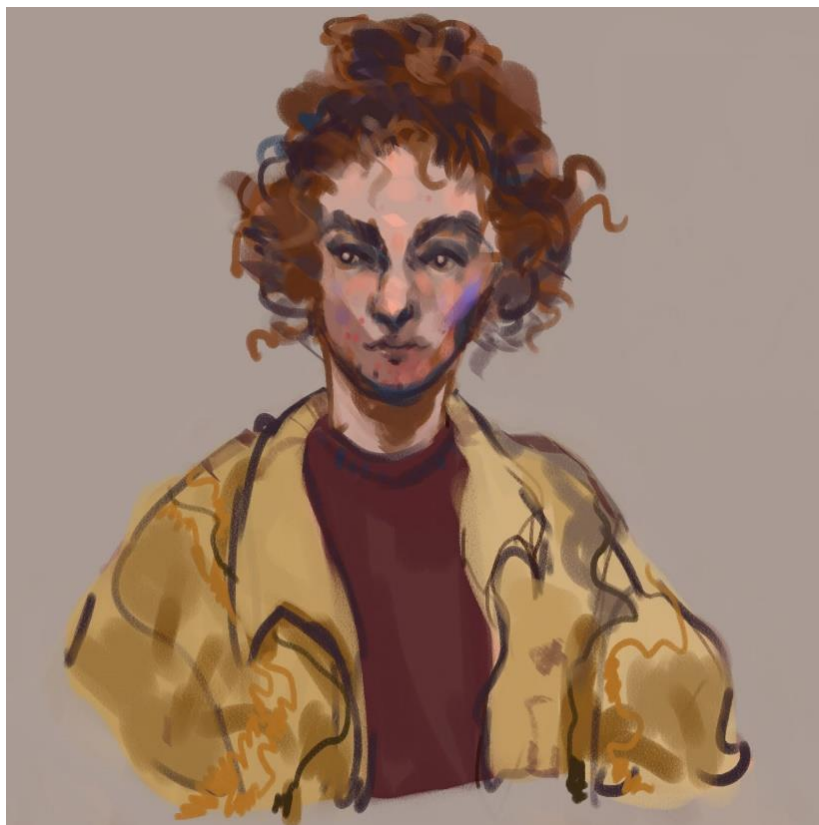
Slika 7. Crtež Antona, finalni dizajn

¹² Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 8.

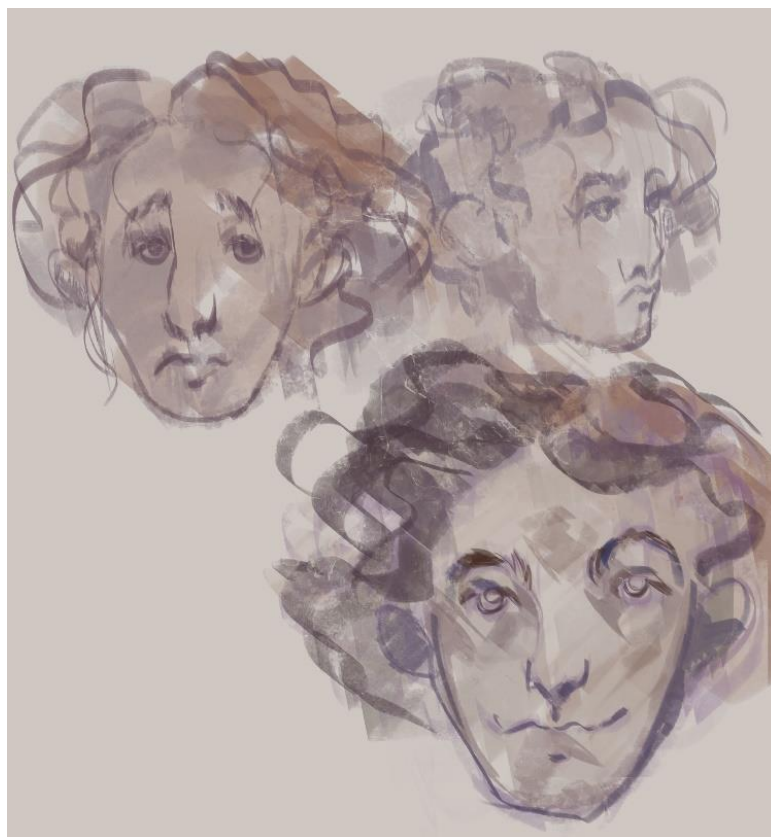

Slika 8. Crtež Antona

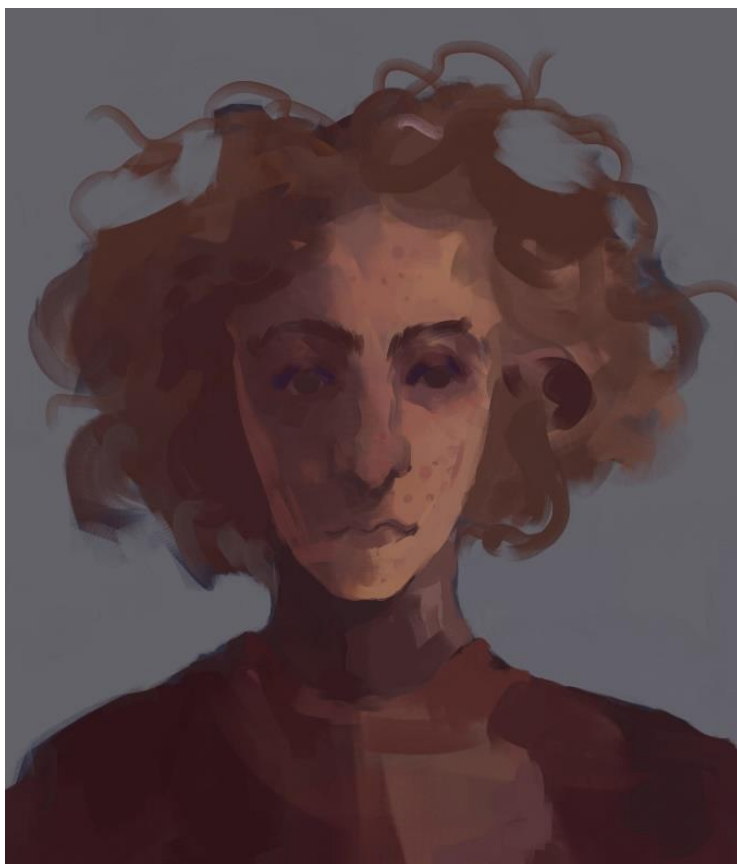
Također sam napravila nekoliko Antonovih portreta i različitih ekspresija, koristeći te skice kao predložak njegovog ponašanja – kao neku vrstu *moodboarda* za glavni lik.

Slika 9. Antonov portret

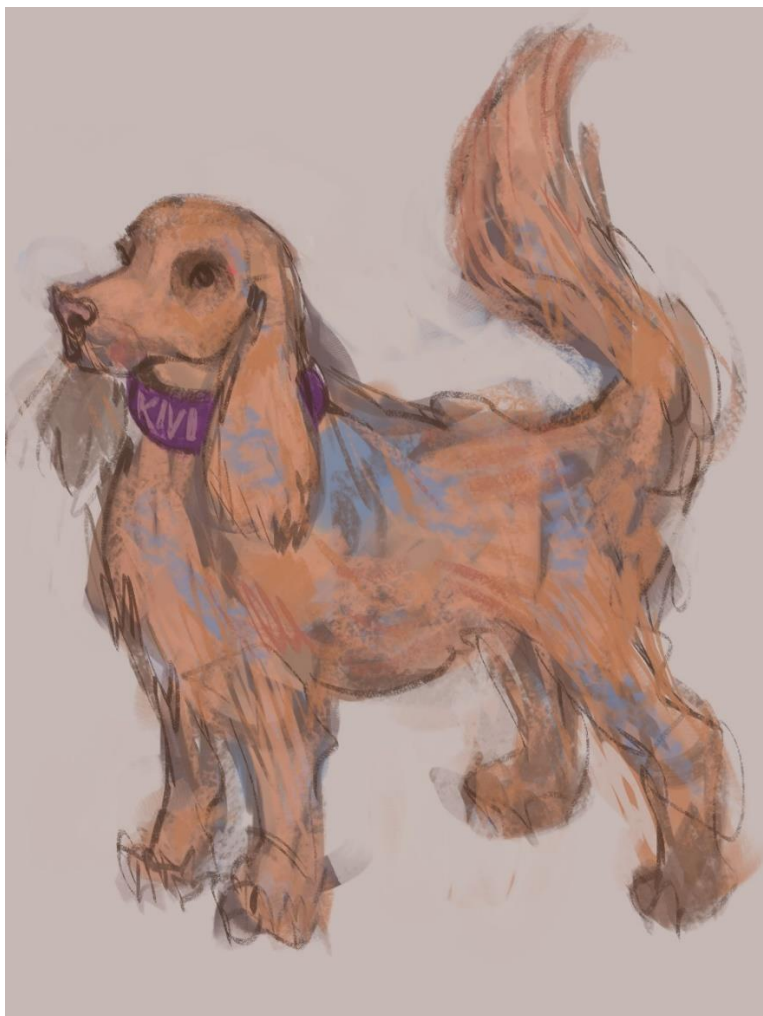

Slika 10. Antonove ekspresije

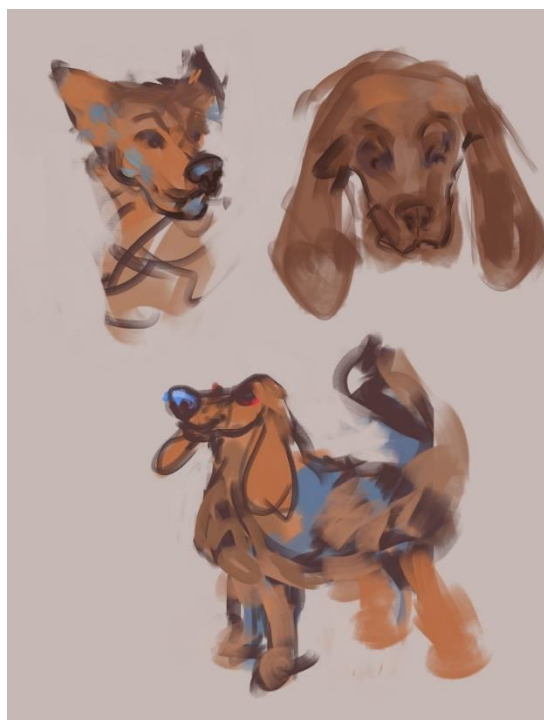

Slika 11. Antonov portret, skica

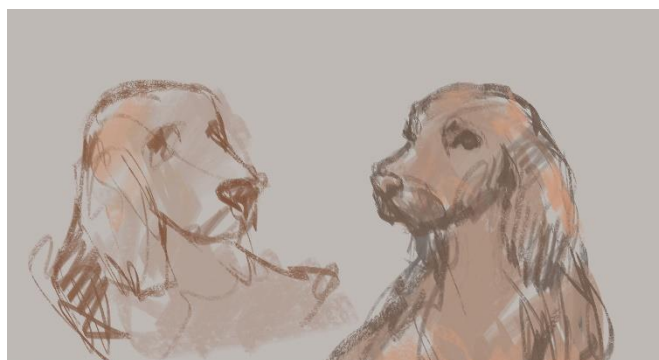
Kao istaknuti Antonov prijatelj pojavljuje se njegov pas Kivi. O njemu nemamo puno informacija, osim da pije pivo i bježi od kuće u svoje avanture. Zamislila sam ga u tonovima narančaste, s dlakom koja leti posvuda. To je vedra boja te stoji kao nešto pozitivno u Antonovom životu, nešto do čega mu je stalo.

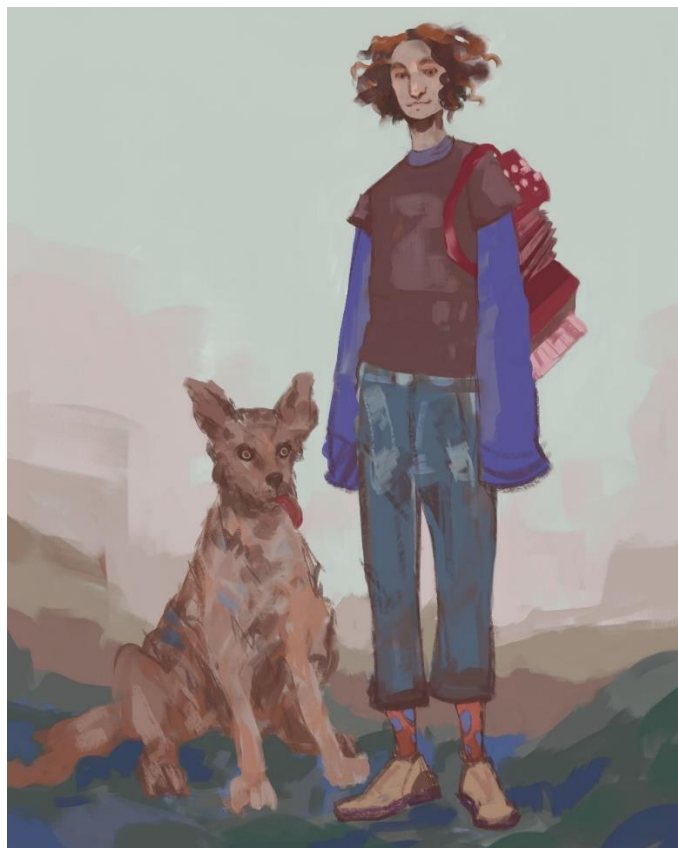
Slika 12. Crtež Kivija

Slika 13. Kivi, početne skice

Slika 14. Kivi, skice

Slika 15. Anton i Kivi, crtež

Slika 16. Anton i Kivi, crtež

BABA MARA

„Bila je to priča tužna

O babi Mari

o domu staračkom

tom predvorju smrti

o tati i mami

pijancima pravim

pili su pili na babu

zaboravili

na sve što im je dala

I tu nije kraj nevjeri

Svi su na mene zaboravili

A kako i ne bi

kad ih alkohol omami!“¹³

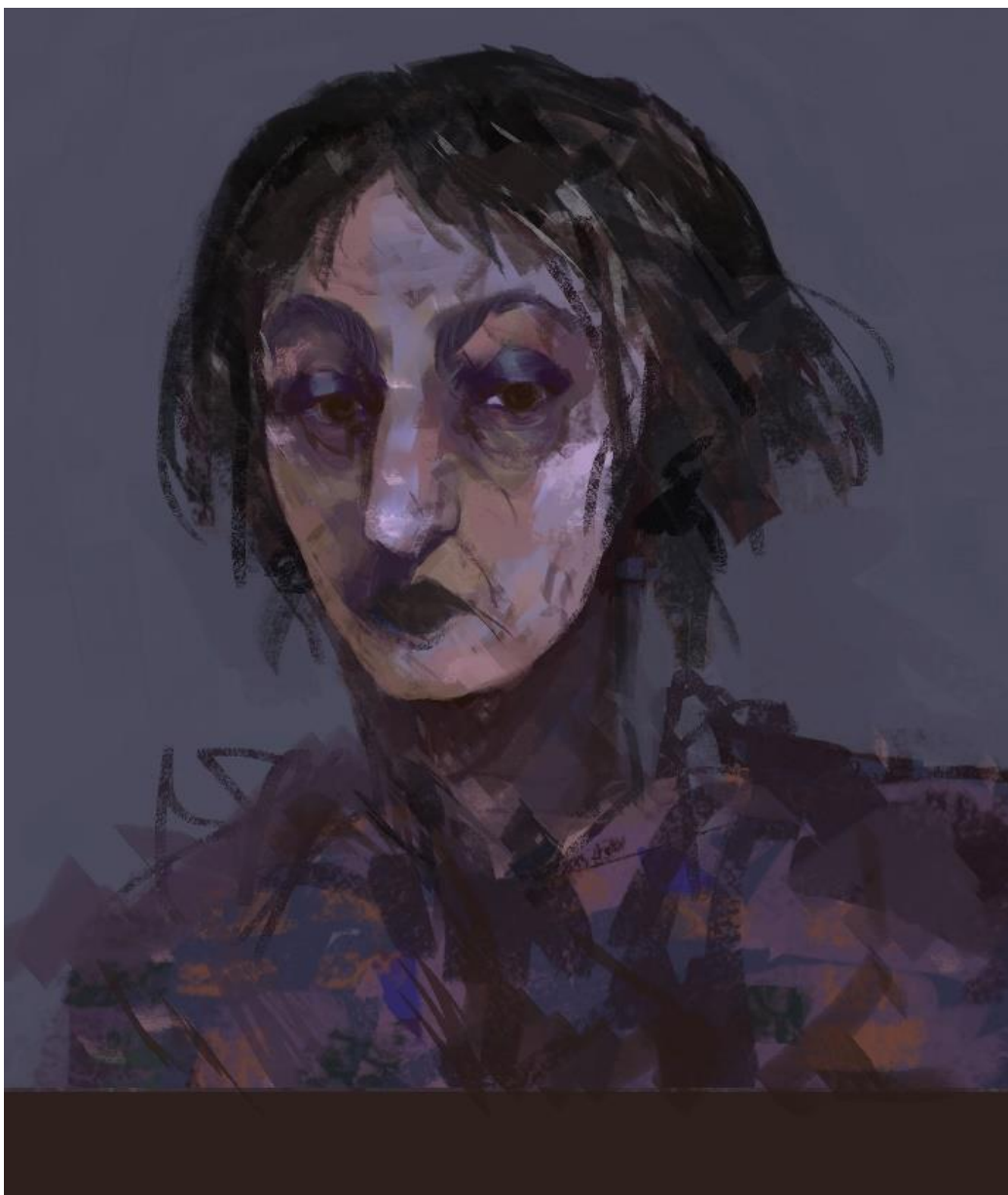
Antonovu baku bilo mi je najteže osmisliti i nacrtati kao lik. Njezina osobnost zrači samopouzdanjem, oštrinom, ali u isto vrijeme toplinom, pogotovo prema Antonu. Ona je moderna, zbog načina na koji govori i riječi koje koristi. Način na koji ju je Gordan uprizorio bio je: oštre osobnosti, no pomalo humoristično, s naglaskom iz Dalmatinske zagore otkud je njegova baka, a sasvim slučajno, i moja baka. Ponekad koristi neobične riječi i zna se postaviti prema okolini i drugim ljudima. Tužna je njezina priča o tome kako su je odbacili i smjestili u dom. Baka je iskusna i zna puno o životu.

„Antone. Ti ostani u sobi a ja idem nazvat one dvije beštije od roditelja.“¹⁴

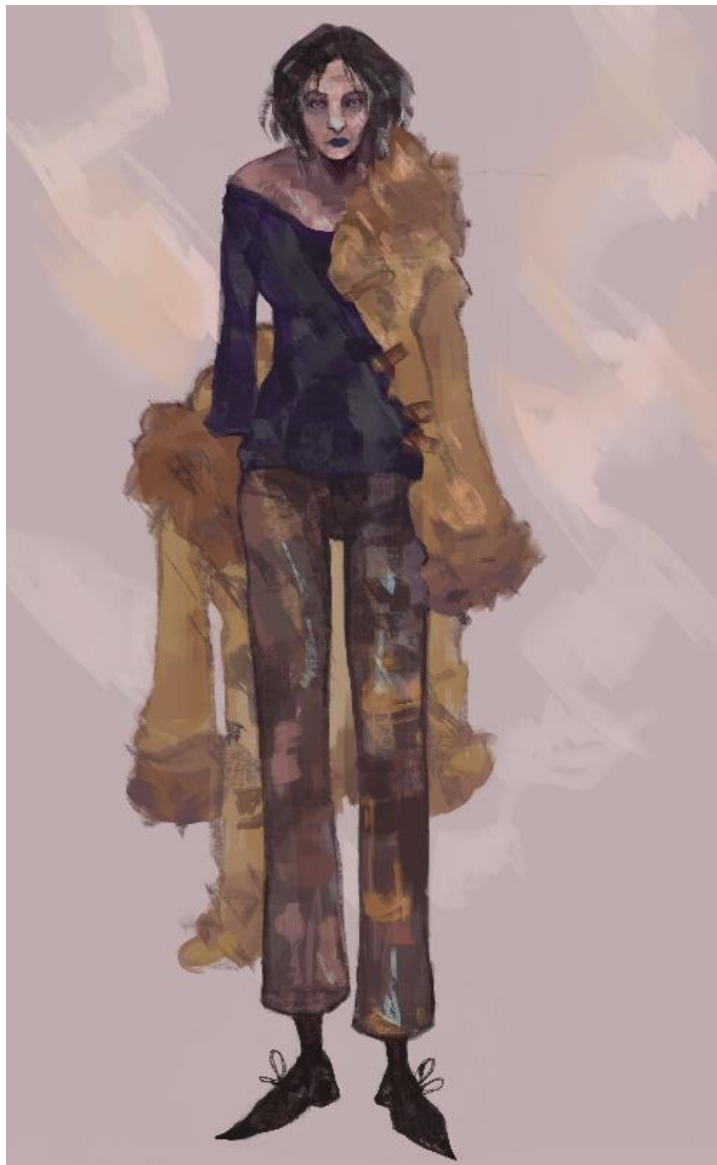
Zbog te kombinacije osobnosti jedna skica djelovala mi je previše toplo, nježno, druga je zračila zloćom, treća nije izgledala kao baka, na jednoj je izgledala prestaro. Također sam imala muke s njezinim kostimom jer sam tragala za mjerom između onoga modernoga, ekstravagantnoga i nečega slojevitog, starinskog. O njezinom izgledu iz teksta ne saznajemo ništa. Ne vidimo ni prošlost ni tijek misli pa samo iz ponašanja možemo pretpostavljati što joj je na umu. U njezinom izgledu htjela sam pokazati da ima iskustva, borama i bojama na licu prikazati mudrost. Iako živi u staračkom domu, zna „ukrotiti“ Antonove roditelje. Prepoznaje da je njihovo ponašanje pogrešno i pokušava odgojiti Antona onako kako ona smatra da je pravilno. Imamo dojam da ima kontrolu nad situacijom i zapravo stoji iza svih odluka vezanih uz Antona.

¹³ Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 5.

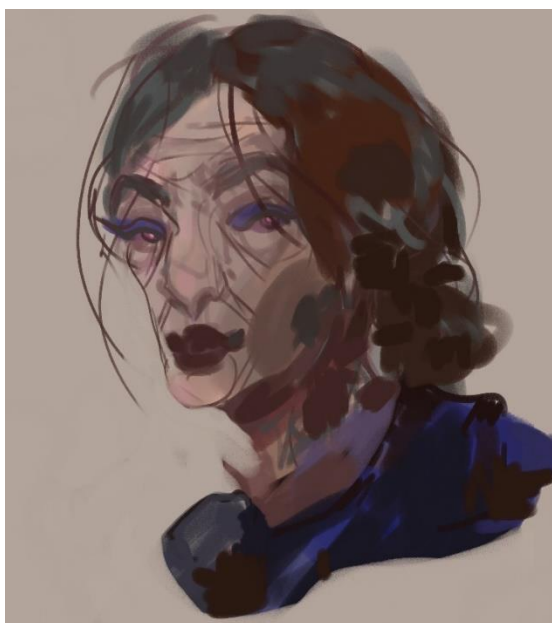
¹⁴ Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 11.

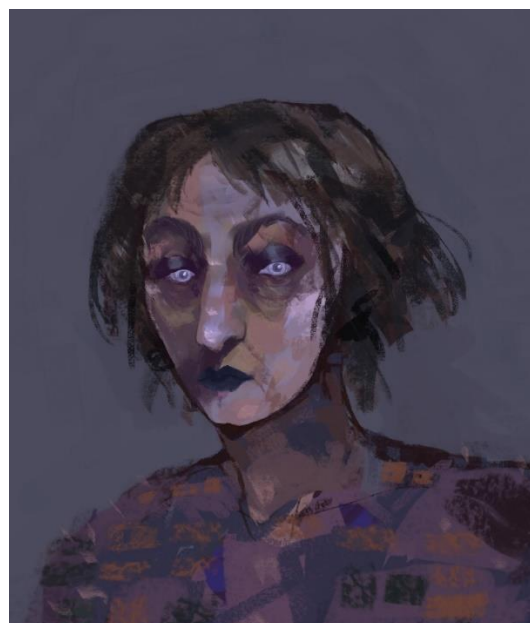
Slika 17. Baba Mara, finalni dizajn

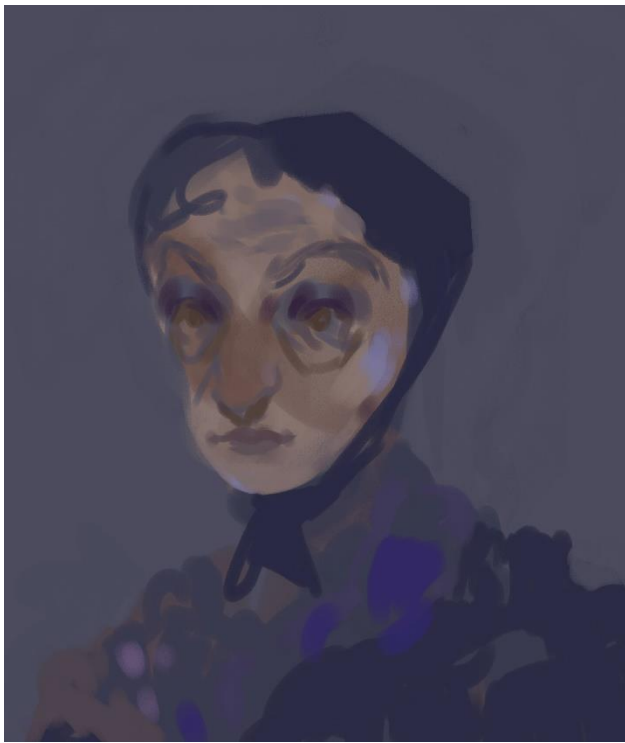
Slika 18. Baba Mara, finalni dizajn

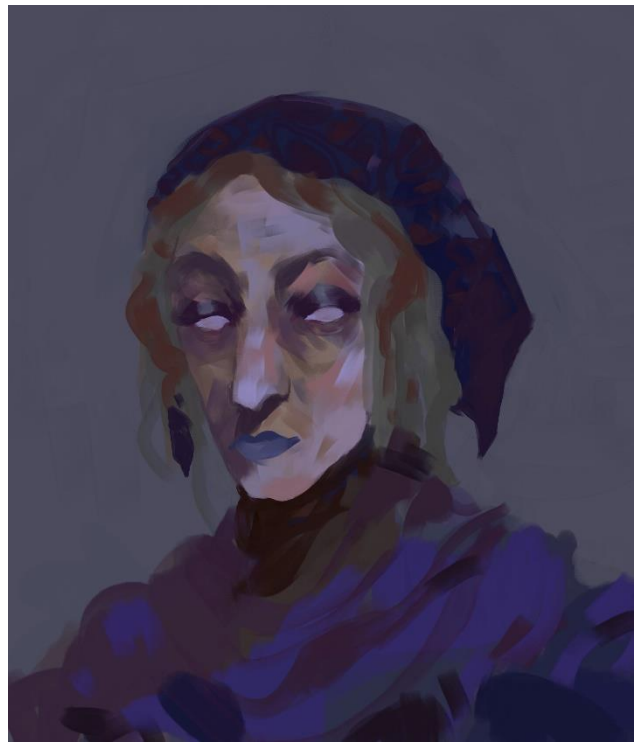
Slika 19. Baba Mara, skica

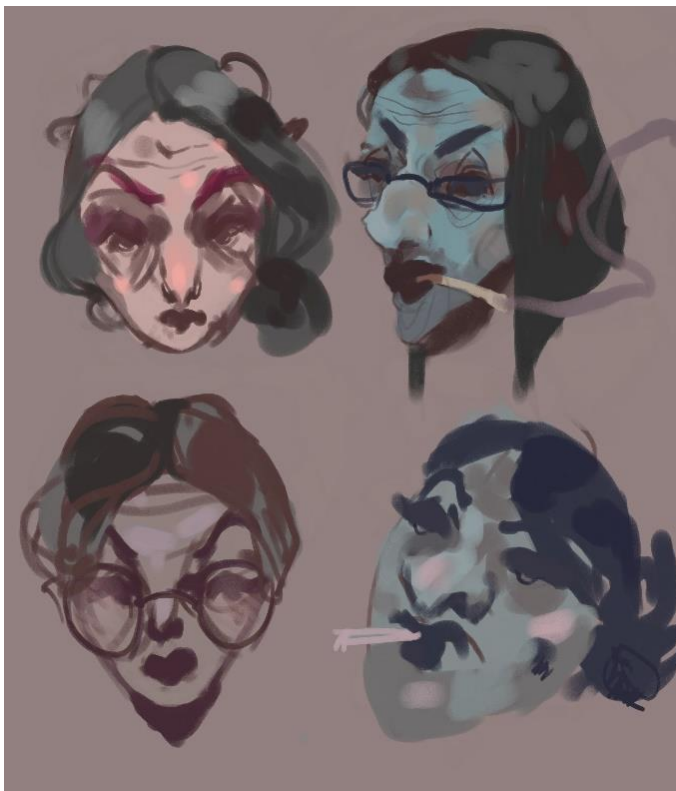
Slika 20. Baba Mara, skica

Slika 21. Baba Mara, skica

Slika 22. Baba Mara, skica

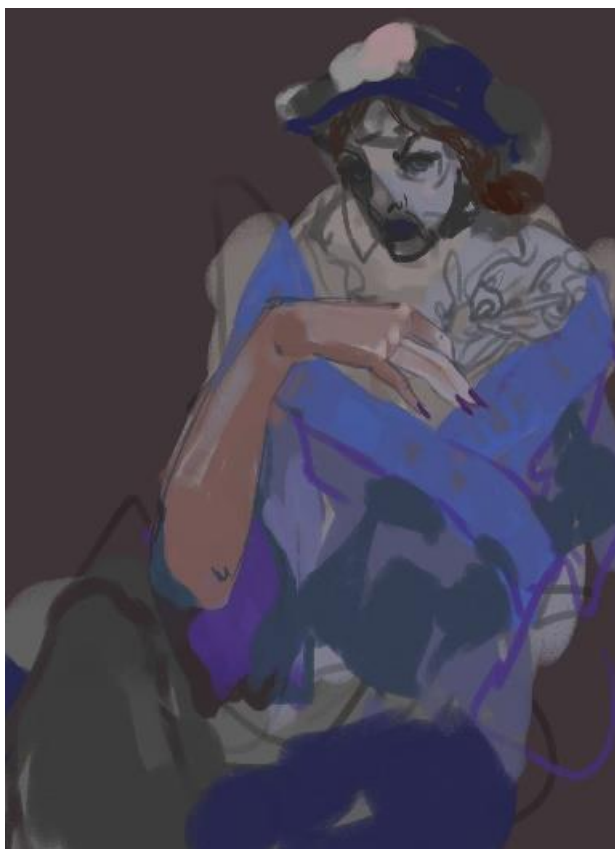
Slika 23. Baba Mara, početne varijacije

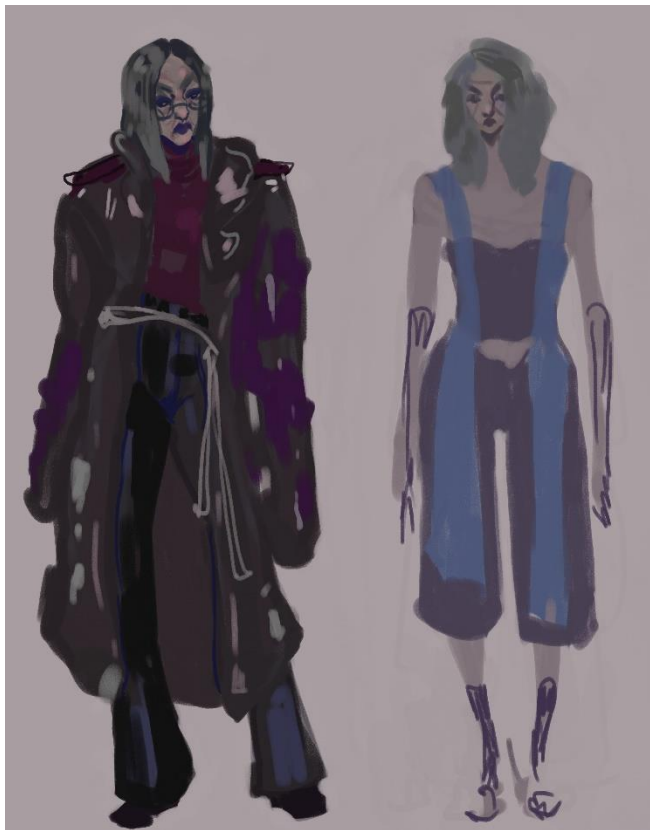
Slika 24. Baba Mara, skice

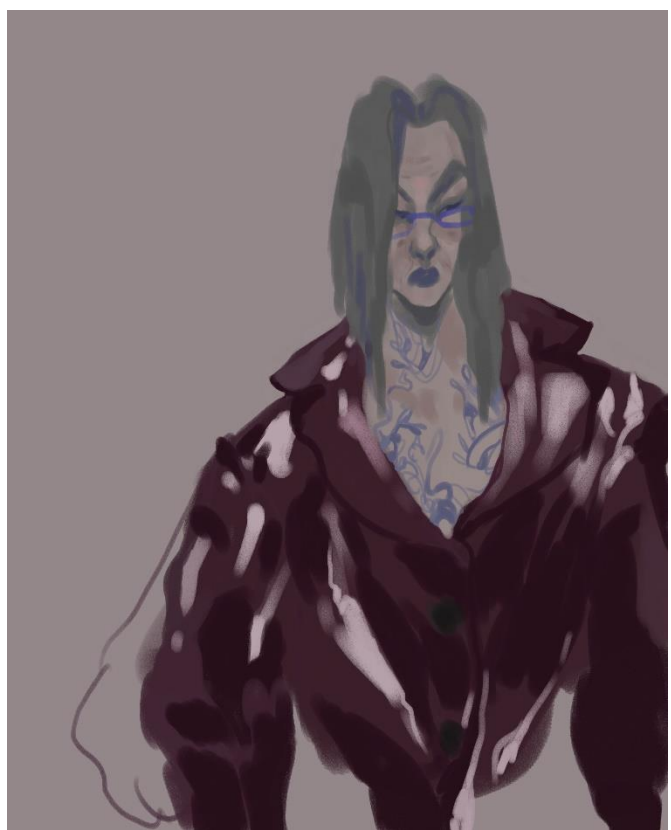
Slike 25. i 26. Baba Mara, skice

Slika 27. Baba Mara, skica

Slika 28. Baba Mara, skice

Slika 29. Baba Mara, skice

ANTONOVA MAMA

Lik Antonove mame bilo mi je najdraže prikazati.

„Stari joj je rekao da je pravi Hitler, pa mu je opalila šamar. Htio joj je vratiti, ali ona je u ruci imala nož. Htio sam nazvati policiju, ali me stari otjerao u sobu urlajući za mnom da sam idiot i izdajnik!“¹⁵

Uspoređujući je s Hitlerom i opisujući je kao alkoholičarku, Antonova majka prikazana nam je kao „negativka“ u ovoj priči, zajedno s Antonovim ocem. Moje shvaćanje nje kao lika jest da je to žena koja je nezadovoljna svojim životom i sobom. Ta ogorčenost koju drži u sebi odražava se na njezine navike i odnos prema djetetu i suprugu. Čini nam se da ne mari za Antona, ali ima potrebu kontrolirati ga. Ne djeluje mi kao osoba koja je jednostavno oduvijek takva, zla, nego više kao da je tijekom života ulazila u tu ulogu.

Odmah sam je zamislila kao ispijenu, nemarne frizure, možda čak i znojnu, u tamnim tonovima bordo ili zelene boje, odjevenu u spavaćicu i kućni ogrtač, u papučama. Zamišljam je kako često nema motivaciju ni ustati iz kreveta, ni odjenuti se. Smršavjela je, lice joj se zaoštrilo i prozločestilo. S cigaretom u ustima hoda po kući i nadgleda, naređuje. Nacrtala sam i nekoliko verzija mlađe mame, s ciljem da je bolje shvatim kao osobu, kao i ono što je ona bila prije alkoholizma. O likovima razmišljam često pokušavajući sagledati njihov cijeli put i sklop okolnosti koji ih je doveo do toga što jesu, ne gledam samo taj trenutak koji nam je prikazan. Svojom energijom mama me podsjeća na lik iz animiranog filma *Koralina i tajna ogledala* (2009.), Koralininu drugu mamu. Ona se na prvi pogled čini brižna, no kasnije se transformira, fizički i psihički, u spodobu sličnu ogromnom kukcu.

Antonova majka ima problema s alkoholom. Alkoholizam je najraširenija kronična bolest ovisnosti koja predstavlja jedan od najozbiljnijih socijalnomedicinskih problema današnjega društva.

¹⁵ Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 3.

Slijedi modificirana definicija Svjetske zdravstvene organizacije (SZO). „Alkoholičar je osoba koja je dugotrajnim pijenjem postala ovisna o alkoholu (psihički, fizički ili na oba načina) i u nje su se uslijed toga razvila zdravstvena (psihička ili fizička) oštećenja i socijalne poteškoće koje se mogu dijagnosticirati klasičnim medicinskim i socijalnim postupcima.“¹⁶

U današnjem društvu konzumiranje alkoholnih pića ugrađeno je u određene životne situacije ili događaje te je time postalo općeprihvaćen model ponašanja. Zato raste i nekritičnost prema njegovoj konzumaciji.

„Malo je vjerojatno da broj registriranih dijagnoza povezanih s alkoholom, osobito njihovo stalno opadanje, odgovara stvarnosti. Prema podacima iz literature učestalost alkoholne bolesti je znatno veća. Spomenuto istraživanje iz druge polovice devedesetih godina je pokazalo da u Hrvatskoj ima oko 6% ovisnika o alkoholu, a da oko 15% muškaraca starijih od 20 godina prekomjerno pije. Izraženo u apsolutnim brojkama, u Hrvatskoj je tada bilo oko 250.000 ovisnika o alkoholu, a u ovom istraživanju je u 2012. registrirano samo njih 21.077.“

Godišnji izostanak alkoholičara s posla veći je za 40% od izostanaka nealkoholičara i iznosi oko 2 mjeseca. Radni vijek alkoholičara kraći je za 10 - 15 godina, a podaci ukazuju i na veću stopu povreda.

Depresivni poremećaji i alkoholizam česte su psihičke bolesti. Smatra se da je njihovo supostojanje također često, no postoji iznenađujuće malo dualnih dijagnoza tih dviju bolesti. Učestalost depresivnih poremećaja i alkoholizma u generalnoj populaciji kreće se od 3.6 % do 6.8 %, i od 3.5% do 4%. Pojavljivanje depresivnih poremećaja kod alkoholičara iznosi od 24% do 57%. Alkoholizam „maskira“ druge poremećaje, pogotovo depresiju, a simptomi obaju poremećaja vrlo su slični i ponekad nalikuju vegetativnima. Ti simptomi su insomnija, manjak energije, problemi u koncentraciji i racionalnom razmišljanju, manjak libida... U početnoj fazi liječenja alkoholičara često se očituje depresivno raspoloženje.

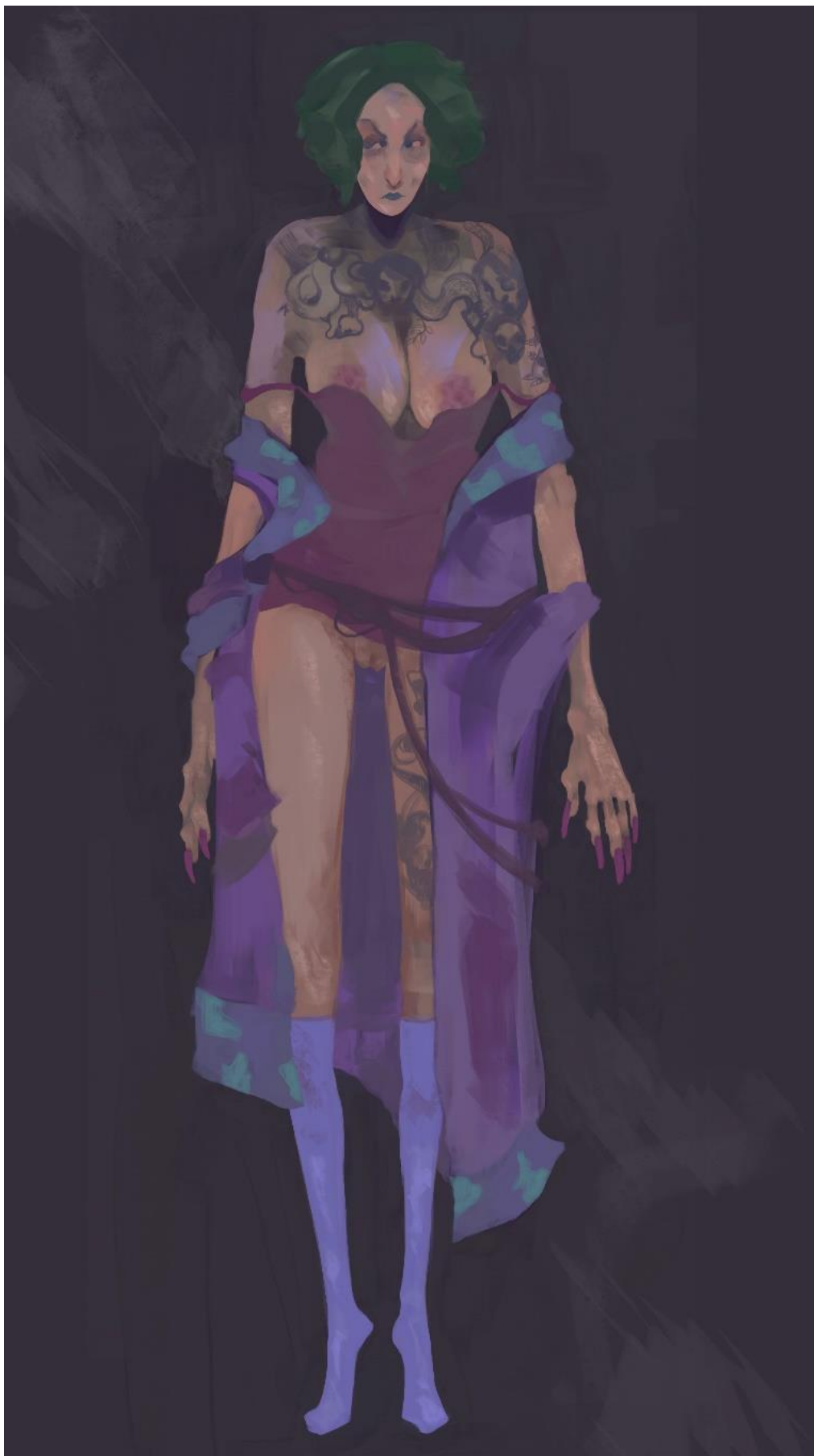
„There is a strong link between alcohol abuse and depression, but it can often be difficult to tell where one condition ends and the other begins. Some people drink alcohol to relieve their feelings of depression while others develop depression because of their alcohol abuse. Statistics show that those who suffer from mental health disorders such as depression and anxiety in the UK are twice as likely to be alcohol abusers. But it can be a struggle to tell which condition caused the other or whether they both developed around the same time due to some other underlying cause.“¹⁷

Osim ta dva uzorka, kod Antonove majke primjećujemo određenu važnost koju ona pridaje sebi, poseban je način na koji gleda sebe u odnosu na ostale ukućane i Antonovu baku. Narcistični poremećaj osobnosti mentalno je stanje u kojem pojedinac ima povećanu svijest o vlastitoj važnosti, duboku potrebu za velikom pažnjom i admiracijom i manjak empatije za druge. Ispod tih karakteristika samopouzdanje pojedinca krhko je, osjetljivo i na najmanju kritiku. Takav poremećaj izaziva probleme na više područja života: na poslu, u osobnim vezama i na financijskom planu. Kada pojedinci ne dobiju poseban tretman ili onakvo divljenje kakvo vjeruju da zaslužuju, dolazi do općenitog nezadovoljstva i razočaranja.

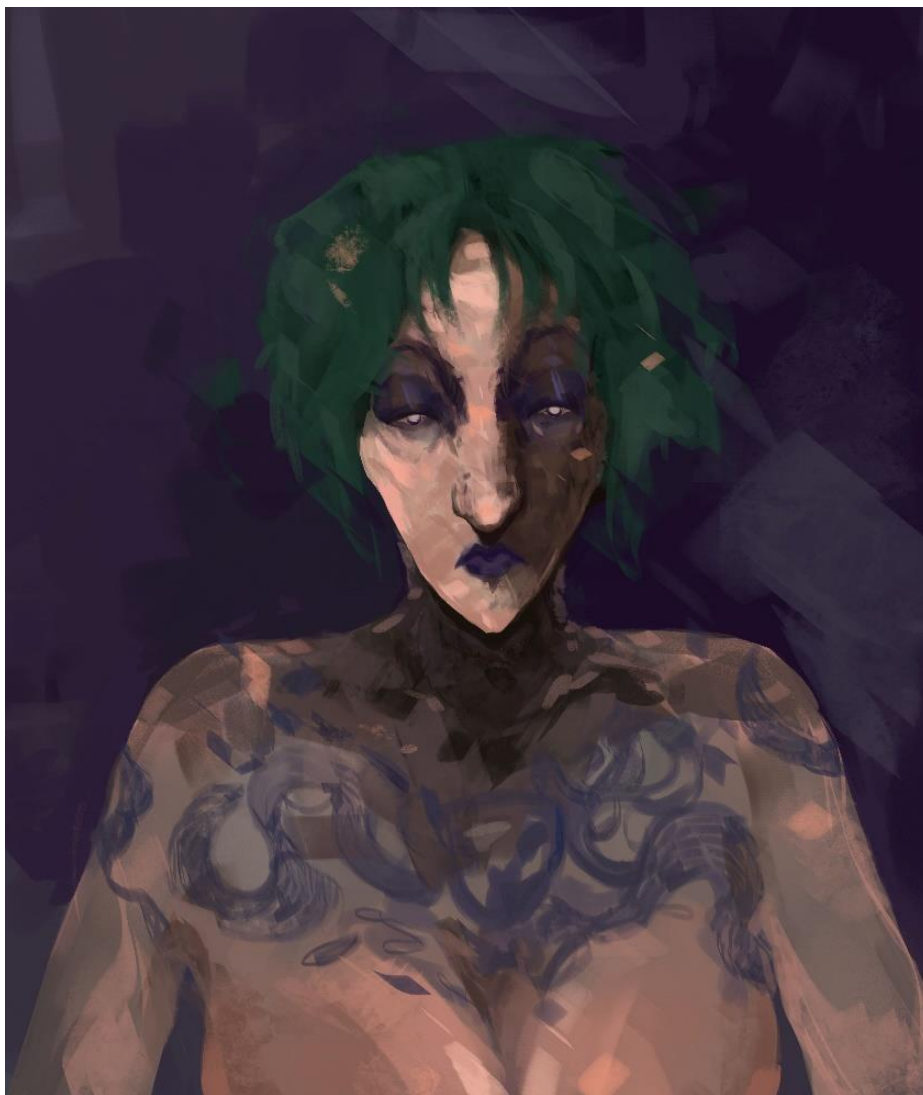
Teoretičari su sadašnju eru nazvali erom narcizma u zapadnoj kulturi, gdje se socijalne ideje i prijašnje vrijednosti raspadaju, a nove generacije orijentirane su individualizmu i kompetitivnosti. Sadašnje generacije često su površne, egocentrične te imaju ograničen kapacitet pažnje. Internetsko istraživanje iz 2003. godine (Foster, Campbell i Twenge) pokazalo je kako ispitanici iz SAD-a imaju najvišu razinu narcizma, a slijede ih pojedinci iz Europe, Kanade, Azije i s Bliskog istoka. U drugom istraživanju iz 2009. (Twenge i Campbell) procjenjuje se da svaka šesnaesta osoba pati od simptoma narcističnog poremećaja.

¹⁶ Bijader, Ivana, *Javnozdravstvene akcije za smanjenje štetnog učinka alkohola*, str. 9.

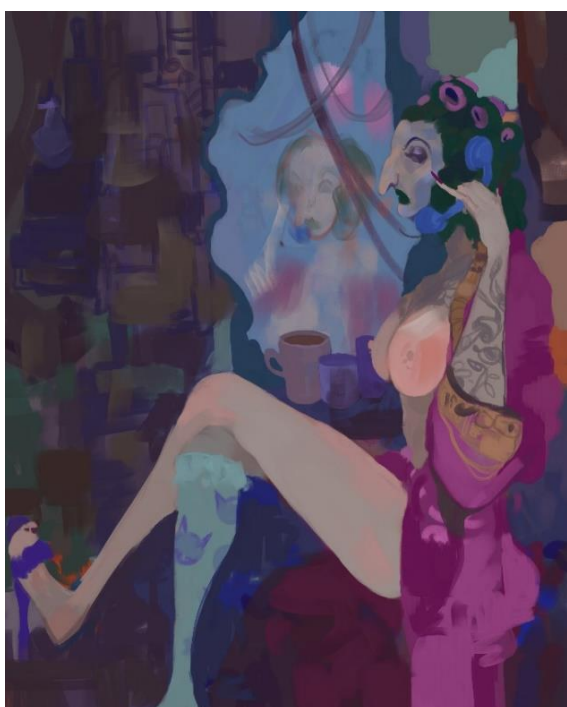
¹⁷ Watson, Stephanie, *Alcohol and Depression*

Slika 30. Antonova majka, finalni dizajn

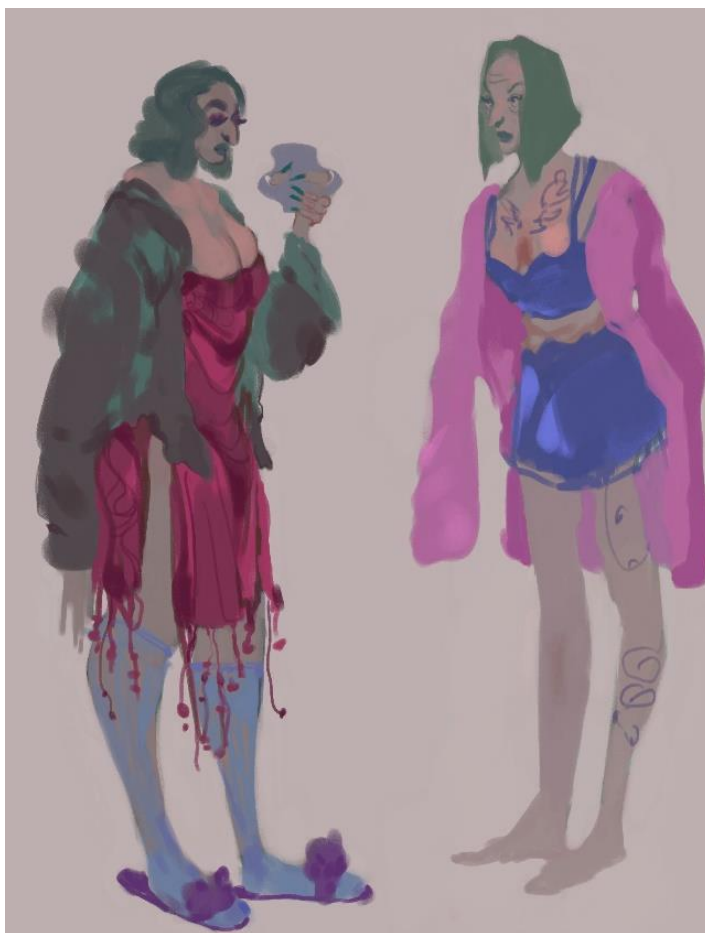
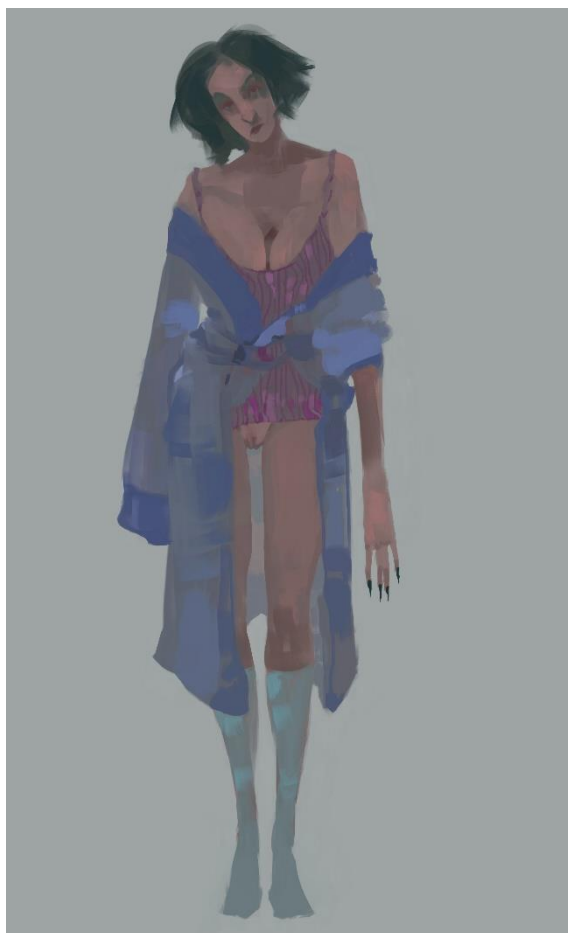
Slika 31. Antonova majka, finalni dizajn, portret

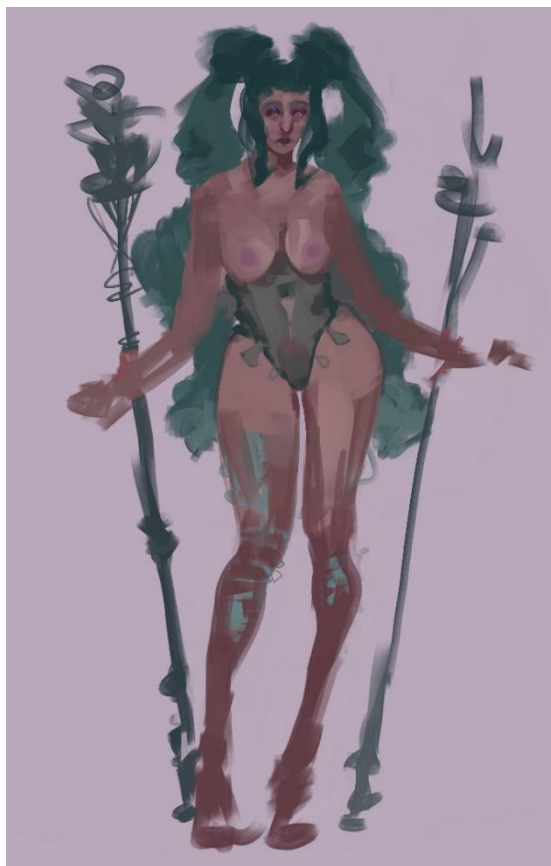
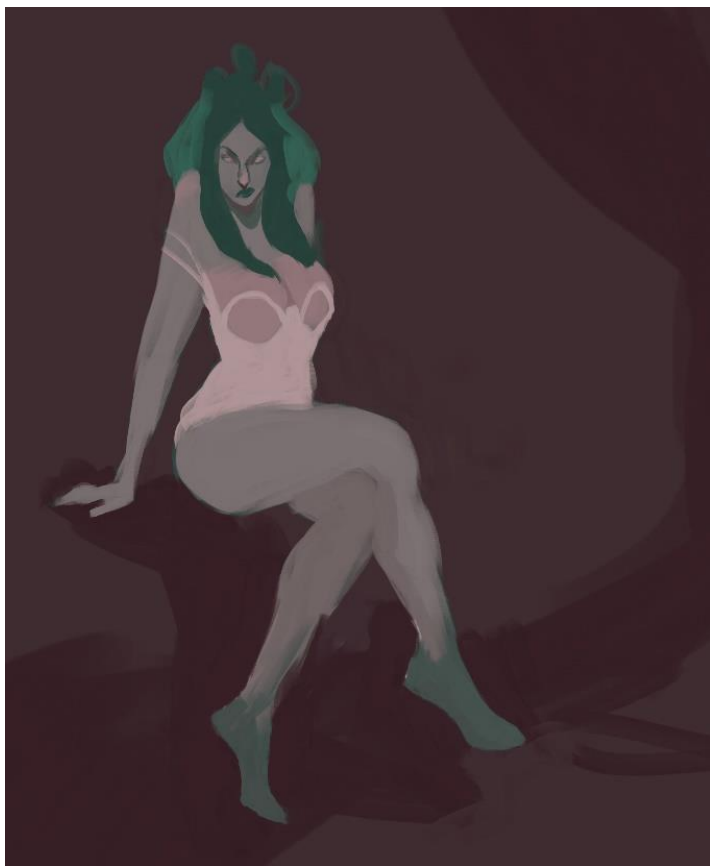
Slika 32. Antonova majka, skica

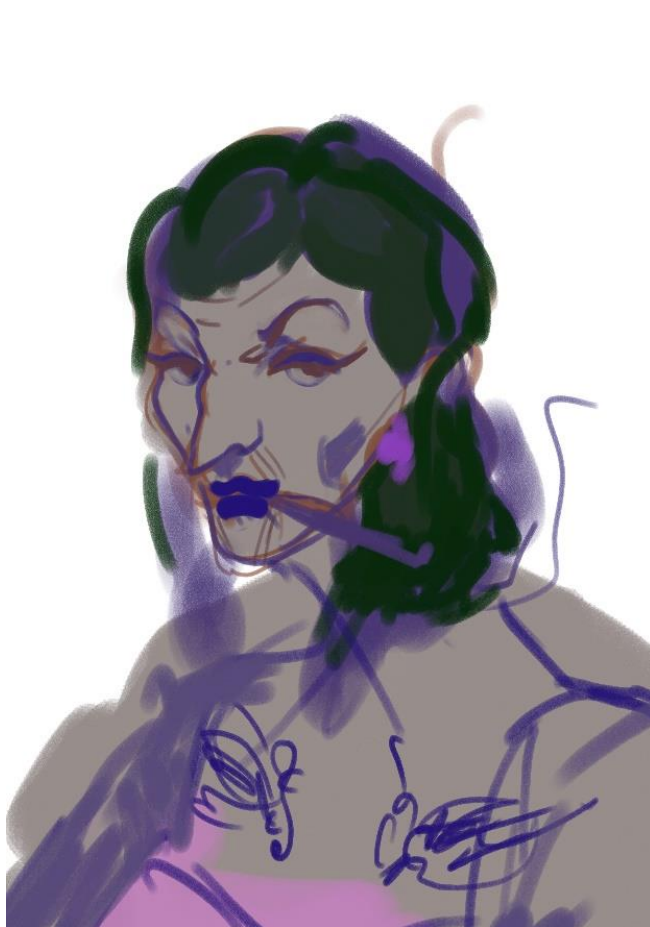
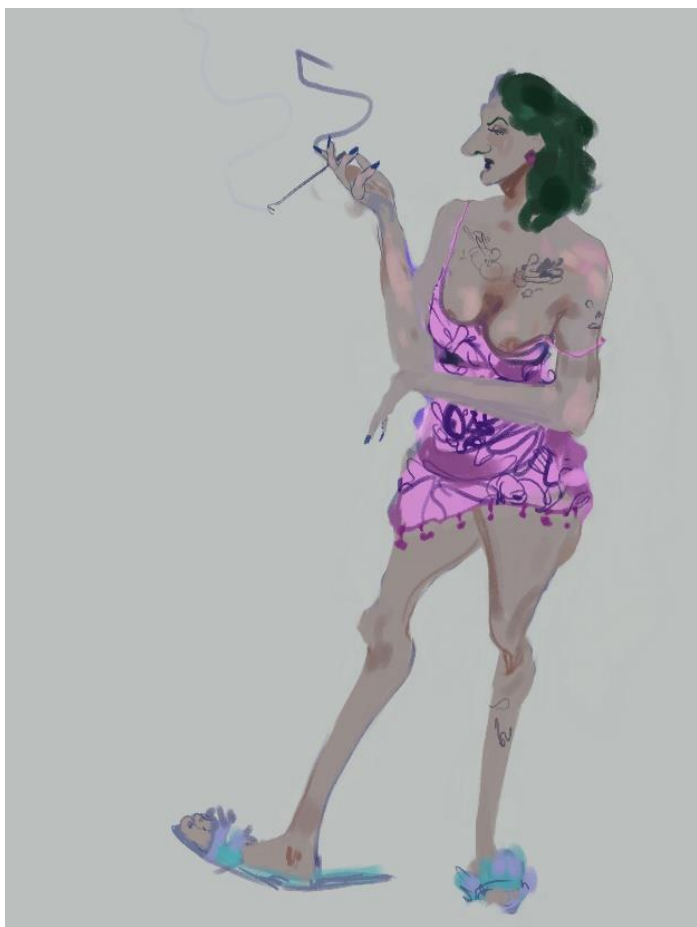
Slika 33. Antonova majka, skica

Slike 34. i 35. Antonova majka, skice

Slike 36. i 37. skice Antonove majke (mlada)

Slike 38. i 39. Antonova majka, prve skice

INGRID

„Prva stvar je bila da je u naš razred ušla nova učenica, zvala se Ingrid, roditelji su bili u Švedskoj, tamo su radili, a Ingrid je bila kod bake, baka je umrla pa je došla k nama, k drugoj baki i čekala da joj se roditelji vrate iz Švedske ili ona ode u Švedsku. Kako sam sjedio sam, sjela je k meni u klupu. Bila je krasna, vitka, visoka, plave kose i očiju.“¹⁸

Ingrid sam doživjela kao djevojku koja se razlikuje od ostalih djevojčica u razredu svojim interesima, ukusom, izgledom i ponašanjem. Odrastala je s bakom i učila od roditelja koji žive izvan naše sredine. Zamislila sam je vrlo otvorenog mentaliteta te da voli neobične filmove i glazbu.

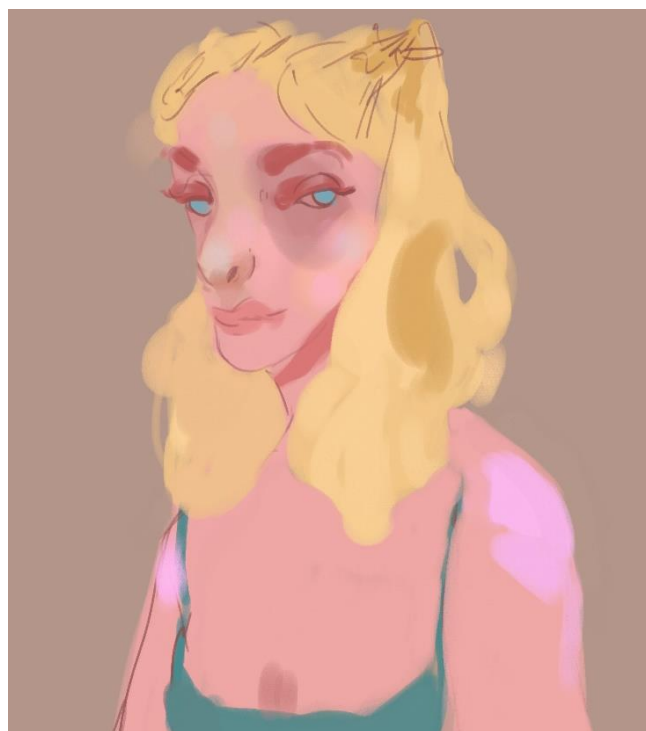
Htjela sam da Ingrid bude pomalo *tomboyish*, slična Antonu, ali da i dalje zadrži neke boje tj. odjevne predmete tipično povezane s djevojčicama. Ona svoju hrabrost pokazuje svojim suprotstavljanjem razredniku i glavnom školskom nasilniku, Slami. Ingrid je buntovna i uz nju se Anton osjeća odlično.

Za stil odijevanja izabrala sam sličan stil u kojem je djevojčica iz filma *Bridge to Terabithia* (2007.). Njezine odjevne kombinacije slojevite su, nekada nosi dvije ili tri majice. Od boja prevladavaju plave i roze.

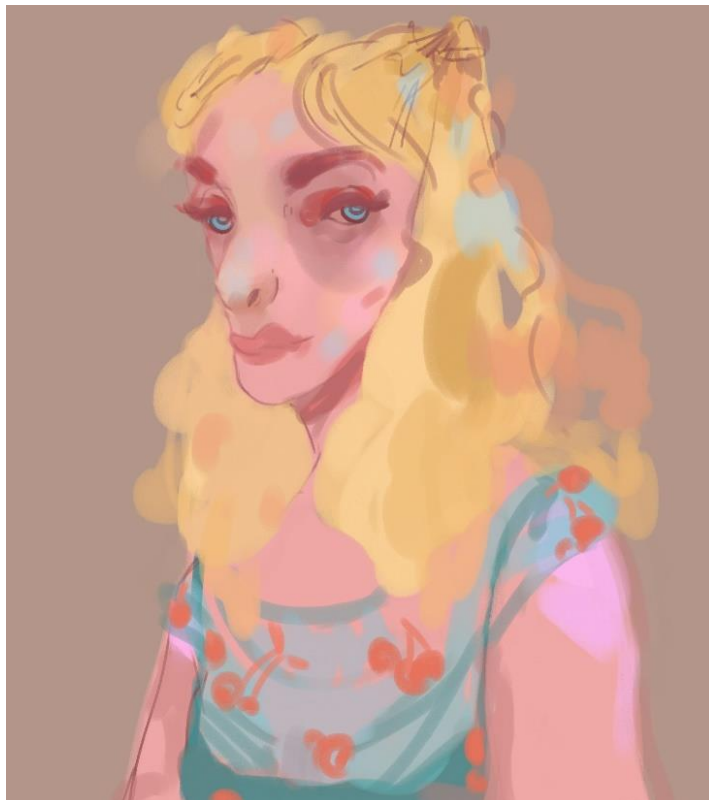
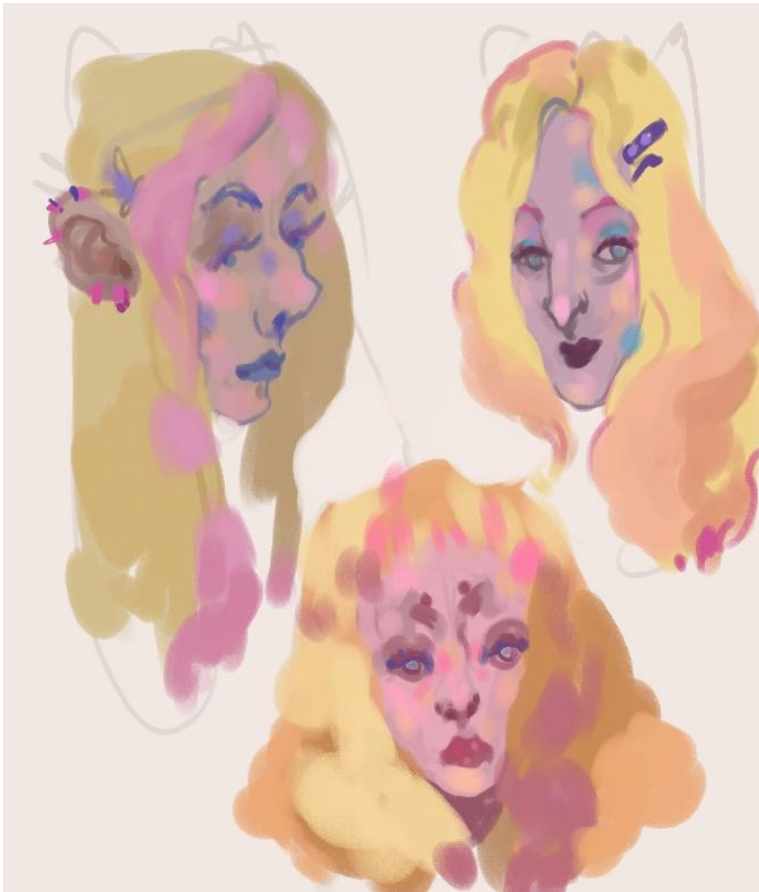

Slika 40. *Bridge to Terabithia*

¹⁸ Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 16.

Slike 41. i 42. Ingrid, finalni dizajn

Slike 43. i 44. Ingrid, skice

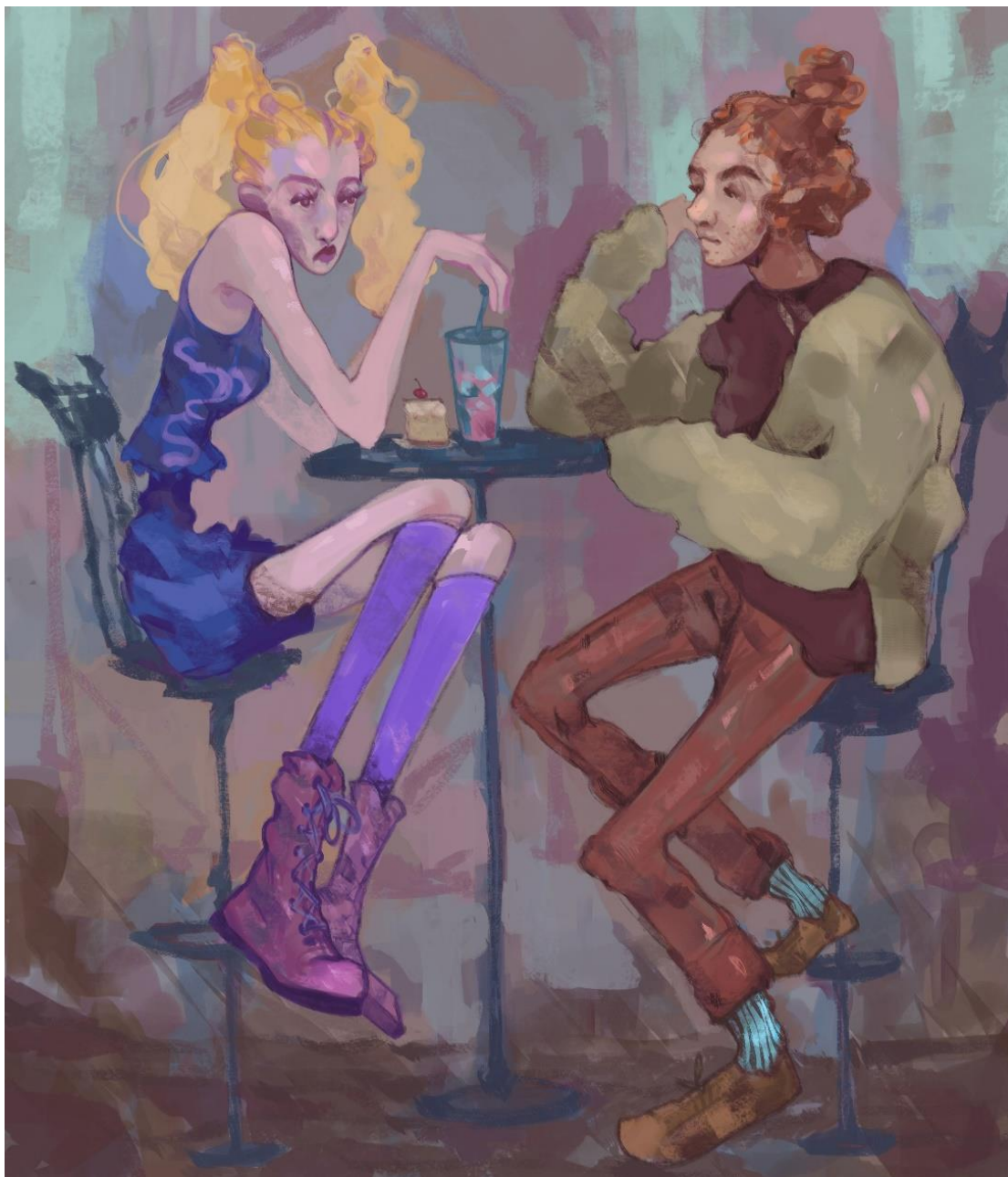

Slika 45. Ingrid, početne skice

Slika 46. Ingrid, skice

Odlazak u slastičarnicu *Orijent* na kremšnite dosta je važan trenutak.

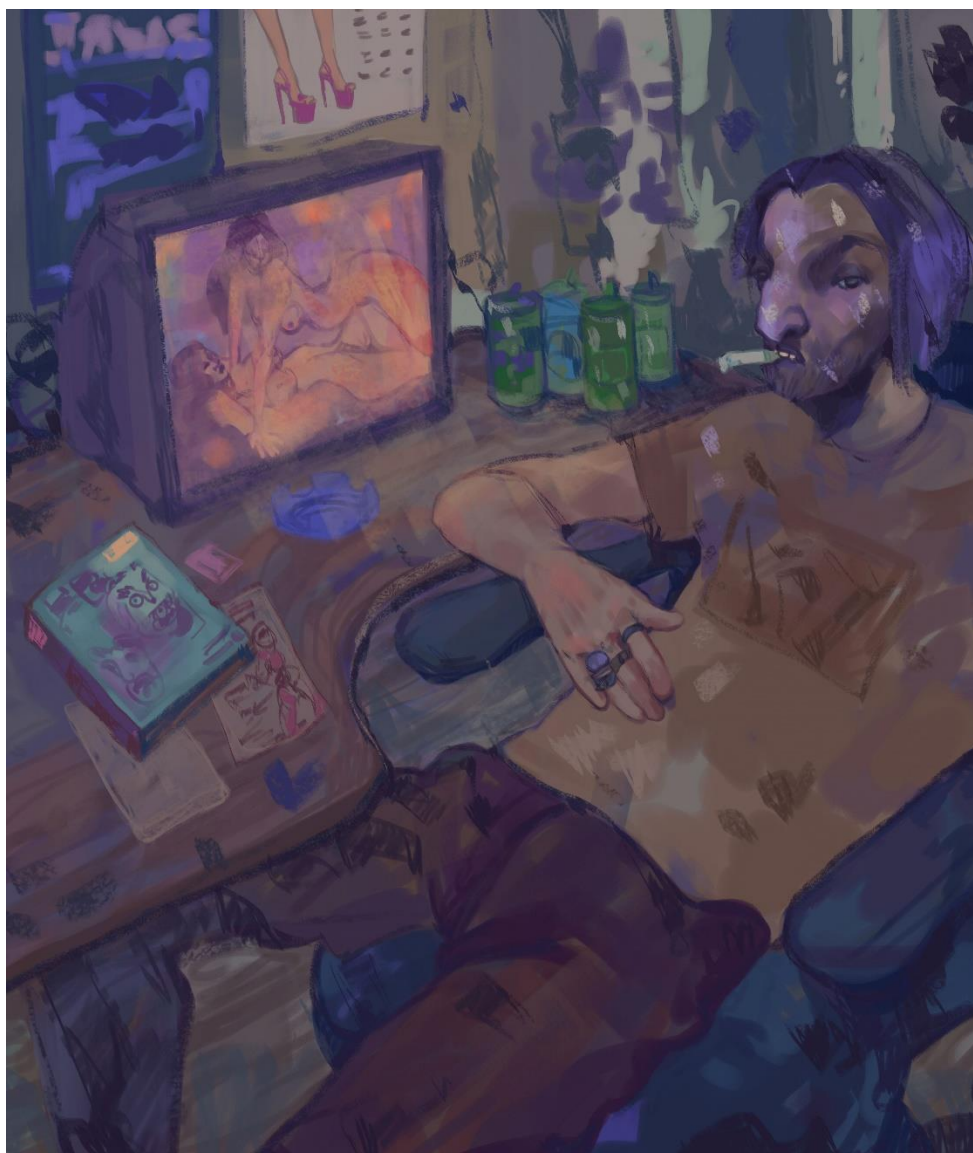
Slika 47. Anton i Ingrid, crtež

ANTONOV OTAC

„Stari mi je kamiondžija, vozi kamion ili nalazi neke mamlaze koji voze umjesto njega kada mu se ne da, a često mu se ne da. Mama kaže da ganja mlade koke, hm, i da loče pivo!“¹⁹

Antonov otac jednako je nezainteresiran za Antona kao i njegova majka. U knjizi nismo bili svjedok nijednom događaju koji bi se smatrao bliskim trenutkom između Antona i njegova oca, ili nečemu što bi nam ukazalo na to da se njih dvojica slažu. Zamislila sam ga s ostrim pogledom i crtama lica, ali dio njegovog lica, zbog dugogodišnjeg alkoholizma, više je propao, tužan, nego što je oštar. Boje koje me asociraju na njega tonovi su smeđe, sive, maslinasto zelene.

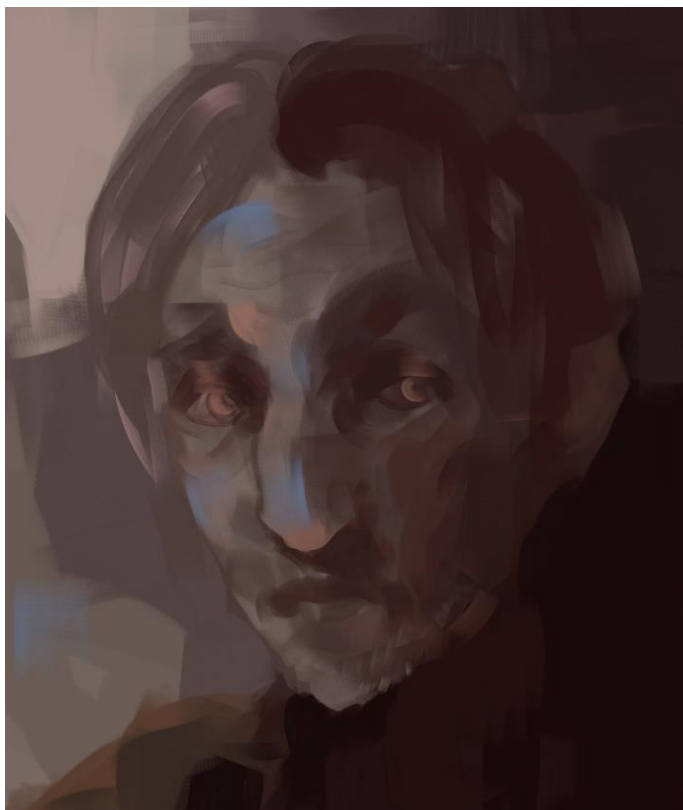
„Tata je otišao u kamion i rasprostro se u svojoj kabini, kada sam mu odnio ručak, gledao je TV. Bio je jadan i zbunjen, pored njega su bile crvene gaćice.“²⁰

Slika 48. Antonov otac

¹⁹ Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 3.

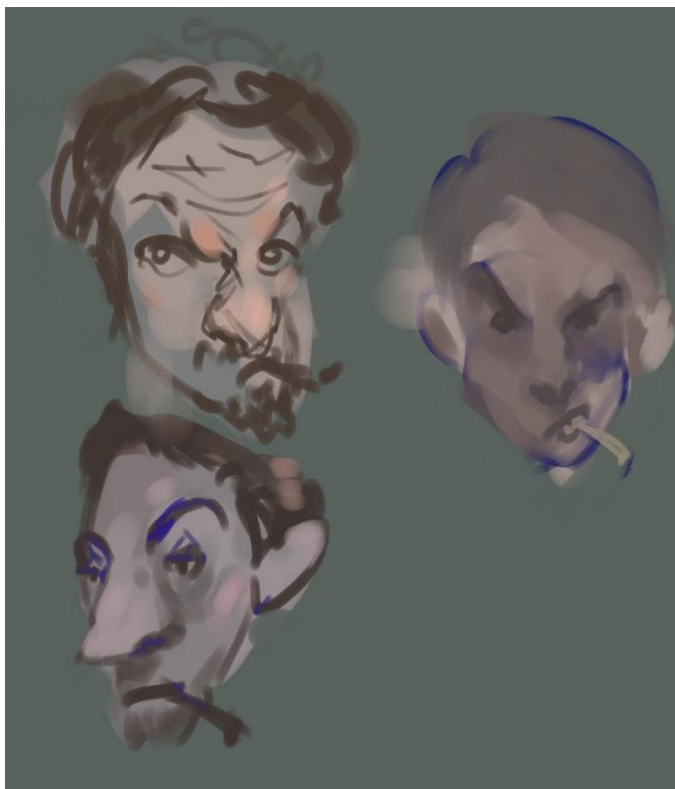
²⁰ Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 22.

Slika 49. Antonov otac, portret

Slika 50. Antonov otac

Slika 51. Antonov otac, početne skice

Lik iz videoigre koji me inspirira za vizualni prikaz oca jest Joel Miller (*The Last of Us*). On je zapravo kao ratoborna verzija Antonovog oca.

Slike 52. i 53. Joel Miller

SLAMA

Slama je Antonov školski nasilnik. Od Antona prisilno uzima novac i maltretira ga verbalno, a ponekad i fizički. Anton se uz Ingridinu i bakinu podršku uspije obraniti od Slame, no većinom se njegove interakcije sa Slamom sastoje od bježanja.

Slamu sam zamislila mračnog, pomalo zastrašujućeg. Njegova koža nije kao koža ostalih likova već više ide prema sivom ili plavkastom tonu, kao kakvog zombija. On zrači nekom zastrašujućom energijom i izgleda starije od Antona, iako pohađaju istu školu.

„Učenik koji je po treći puta išao u isti razred, nerazuman i intelektualno inferioran, ali fizički jak.“²¹

Slika 54. Slama, finalni dizajn

²¹ Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 17.

Slika 55. Slama, skica

Slika 56. Slama, skice

Slika 57. Slama, početne skice

MEDICINSKA SESTRA CECILIJA

Mlada, znatiželjna medicinska sestra Cecilija prisluškuje razgovore pacijenata. Doživjela sam je kao osobu koja pamti sve što čuje te poznaje sve postojeće tračeve. Skuplja informacije o ljudima i barata njima. Njezino prisluškivanje povezala sam s nekom vrstom opsesivnog ponašanja jer je jedina informacija koju imamo o njoj upravo ta karakteristika. Imamo dojam da je to nešto što ona konstantno čini i to je svima poznato. Opsesivna ponašanja proizlaze iz opsesivnih misli, stalnih želja, intruzivnih mentalnih slika i neželjenih emocija koje su posljedica stresa.

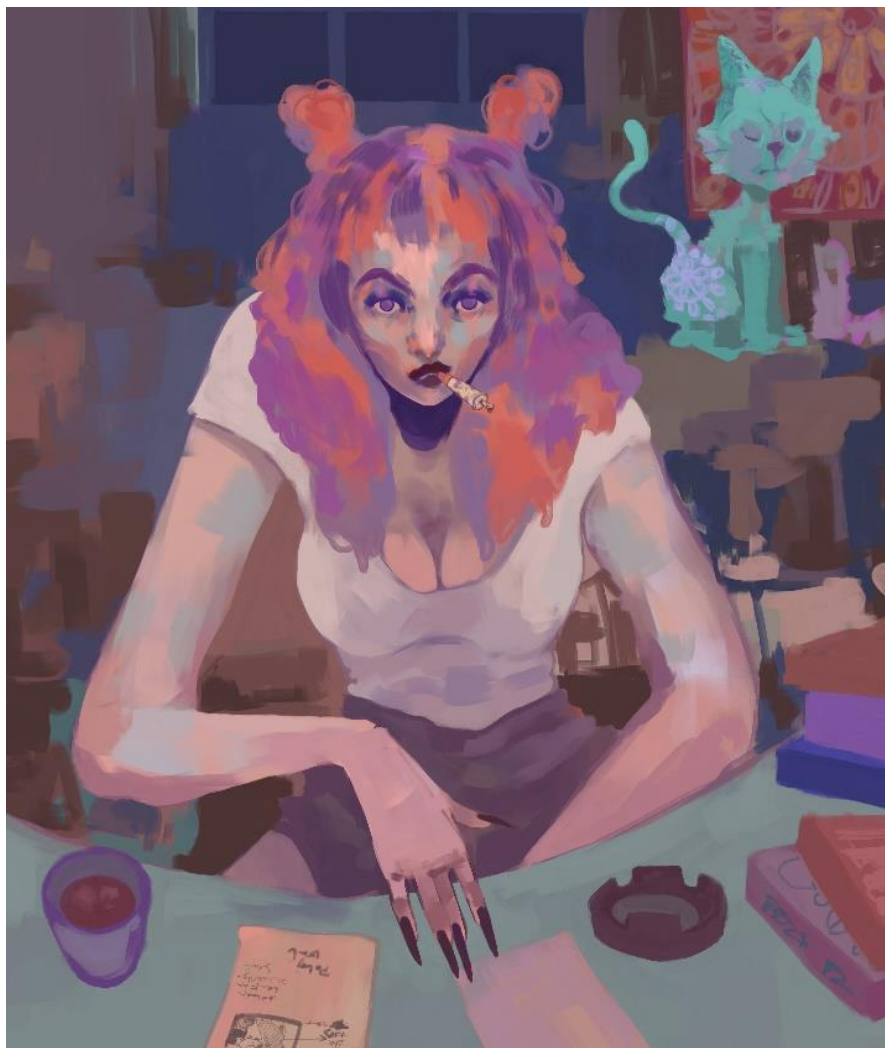
„Sestro Cecilija, ne biste trebali nos gurati u stvari koje vas se ne tiču, sprašila je sestru moja baba.“²²

Cecilija u mojoj verziji ima žarku šminku i kosu. Tu narančastu kosu, koja negdje prelazi u roze ili crvene tonove, shvaćam kao vizualni znak njezine živosti, mladosti, radoznalosti, ali i nekakvim znakom opasnosti. Iako se izgledom možda čini naivna, raspolaže velikom količinom različitih znanja te razumije ljude.

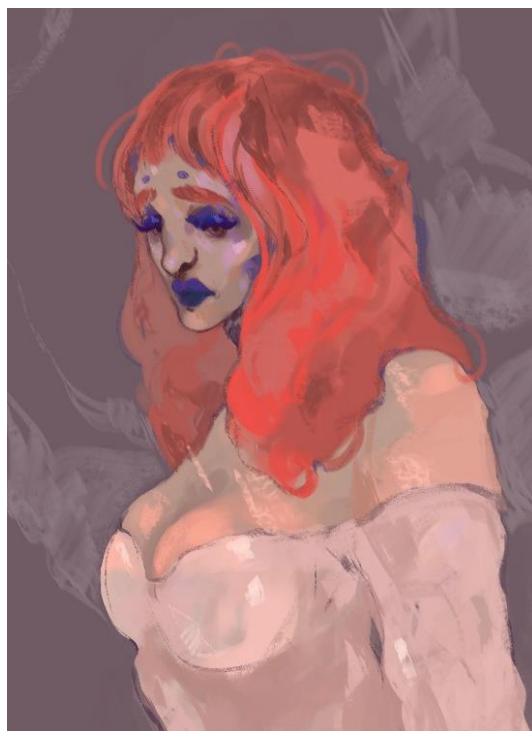
²² Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 11.

Slika 58. Cecilija, finalni dizajn

Slika 59. Cecilija

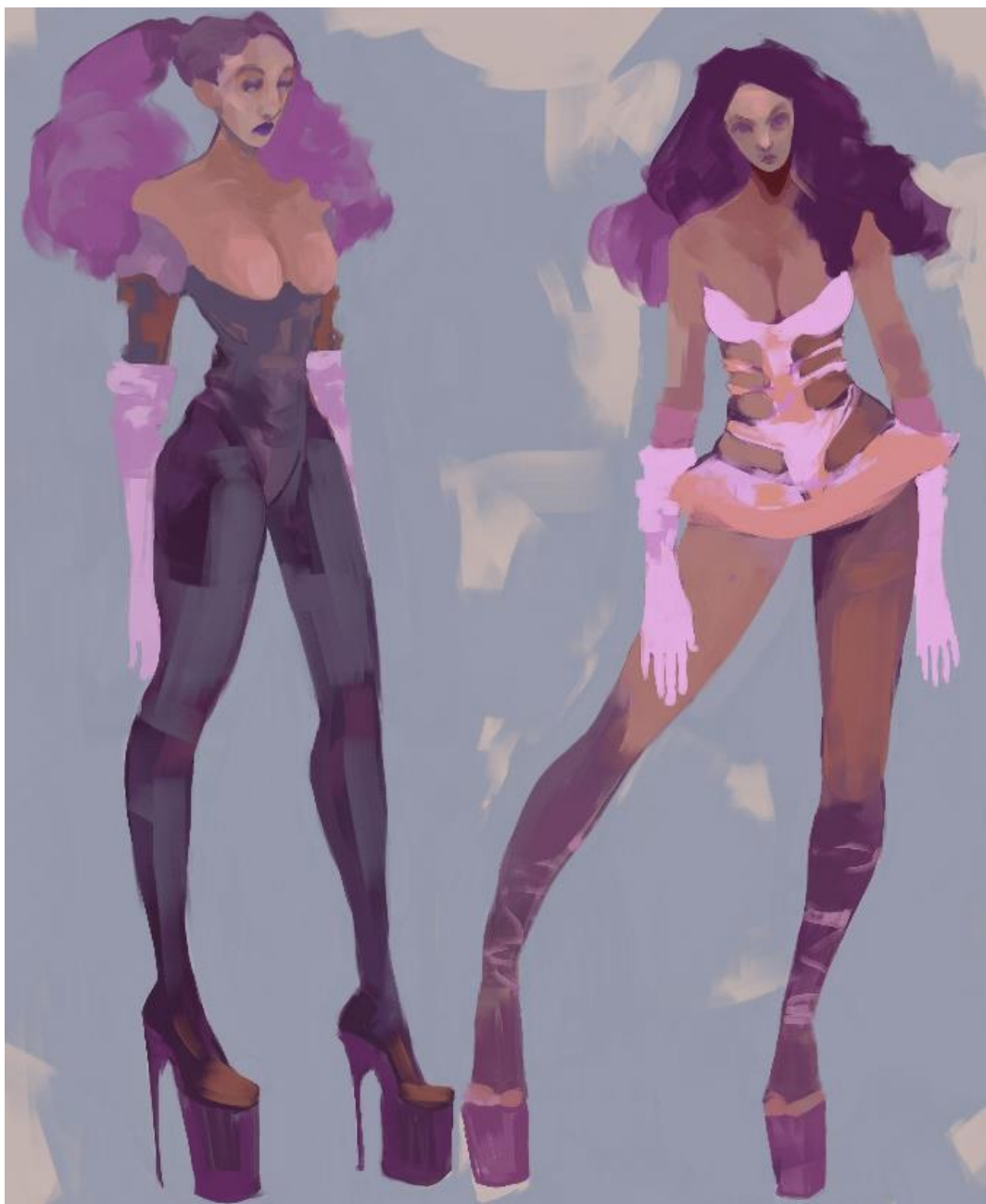

Slika 60. Cecilija

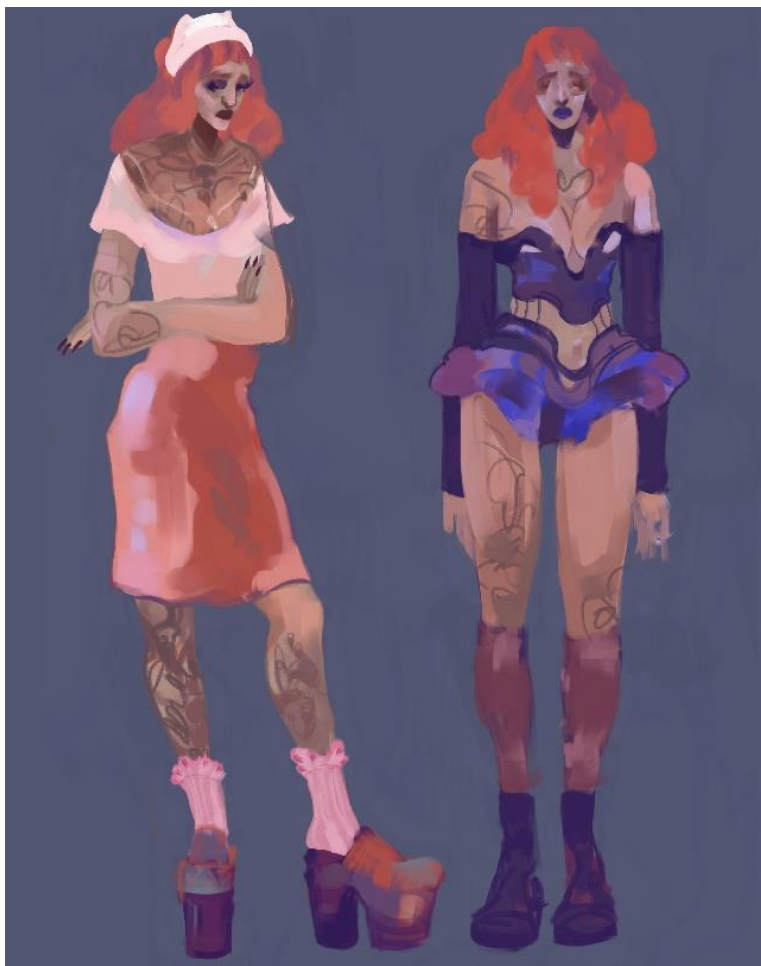
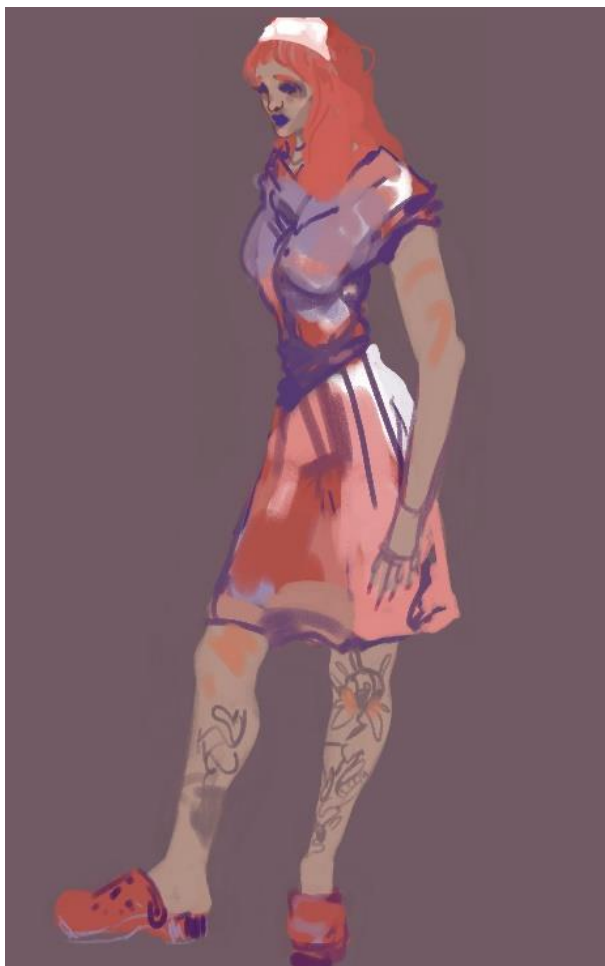
Nakon nekoliko skica i varijanti Cecilije u stereotipnoj odjeći medicinske sestre, imala sam potrebu napraviti i više provokativnu verziju ili nešto nalik svojim osobnim radovima. Često su moji likovi žene u oskudnoj odjeći.

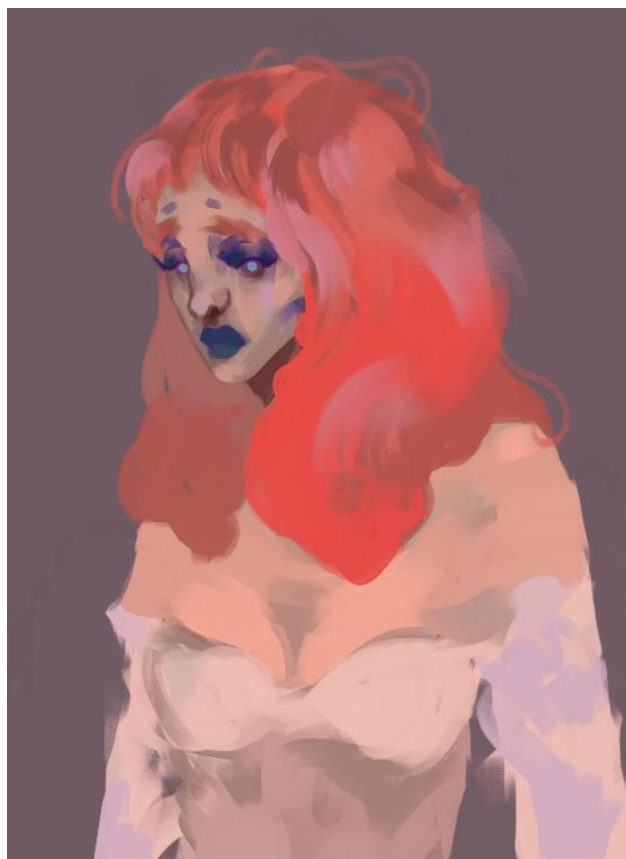
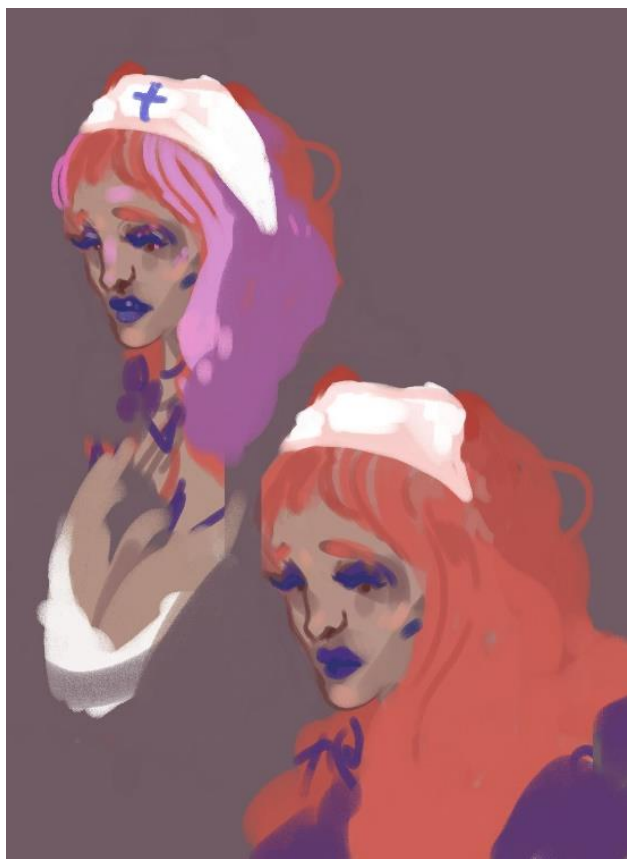
Slika 61. Cecilija, skice

Slika 62. Cecilija, skice

Slike 63. i 64. Cecilija, početne skice

Slike 65. i 66. Cecilija, skice

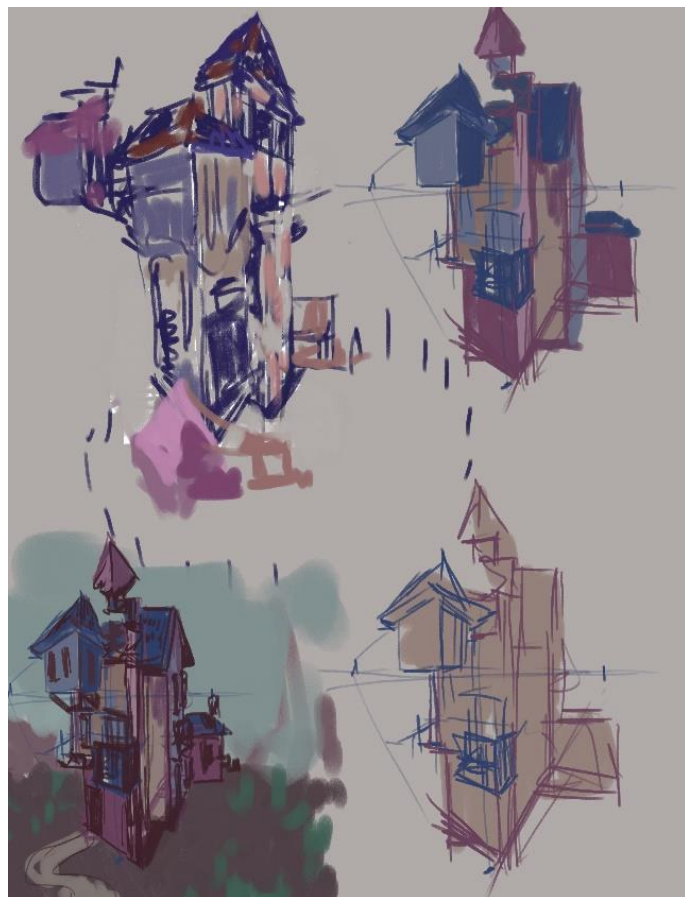
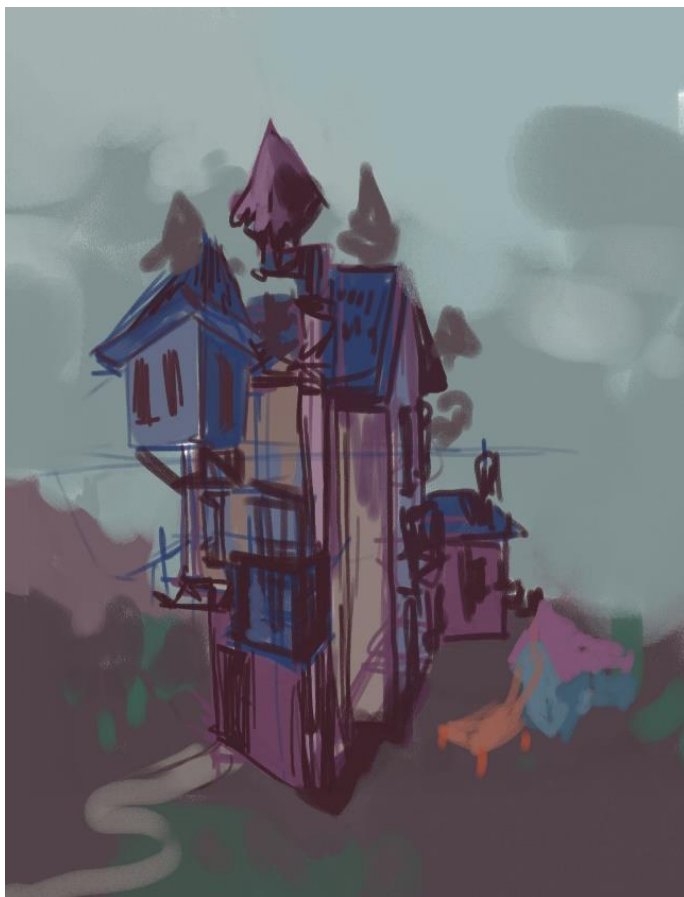
DIZAJN PROSTORA

KUĆA

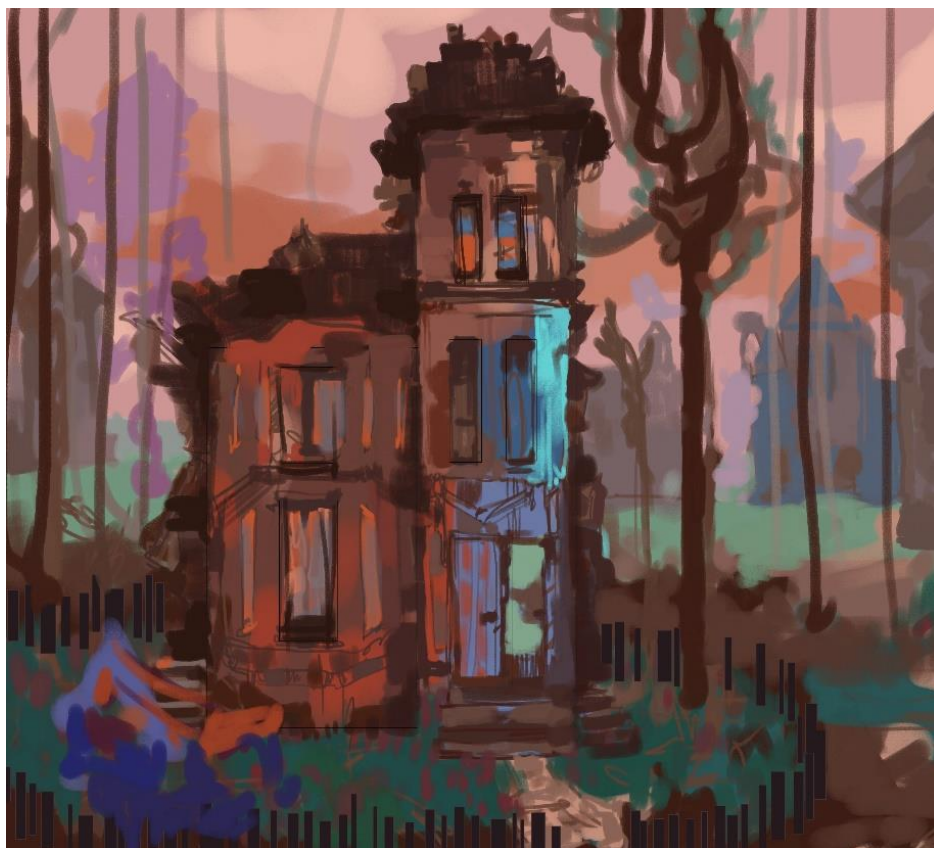
U *Tajnom dnevniku Žic Antona* ne pronalazimo opis kuće ni izvana ni iznutra, imala sam potpunu slobodu razmišljajući o njoj. Misao kojom sam se vodila bila je činjenica da su Antonovi roditelji neuredni i da ne razmišljaju o izgledu i čistoći kuće. To je građevina koju ne održavaju najbolje. Puno puta je brzinski popravljana i u fazi je raspadanja. Zamislila sam je složenu od više manjih dijelova, polukatova, nadodanih prostora građenih u različitim periodima, za koje nismo sigurni kako stoje jedni na drugima. Doima se nestabilno i staro. Ruševno. Razmišljam koliko je godina bilo potrebno do takvog stanja i na koje se sve načine nakrivila.

Slika 67. Kuća, finalni dizajn

Slike 68. i 69. Kuća, skice

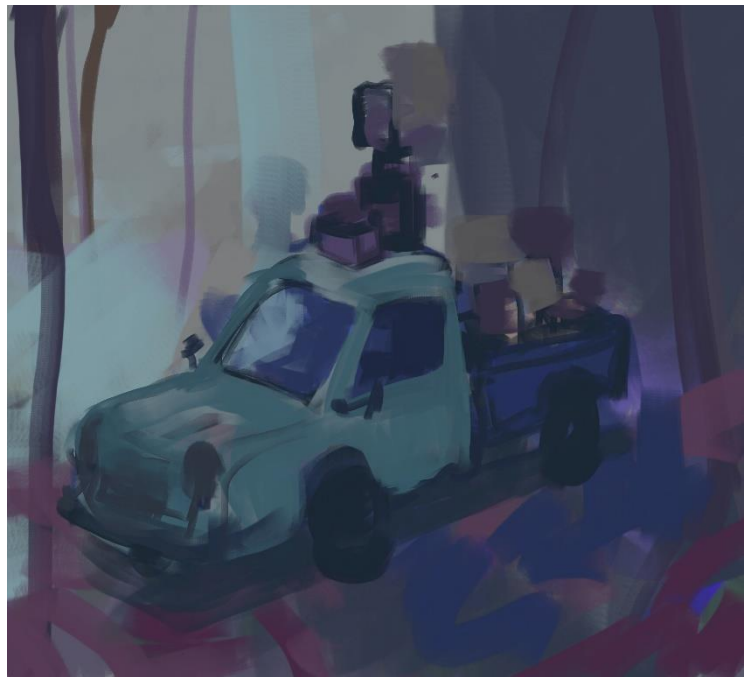
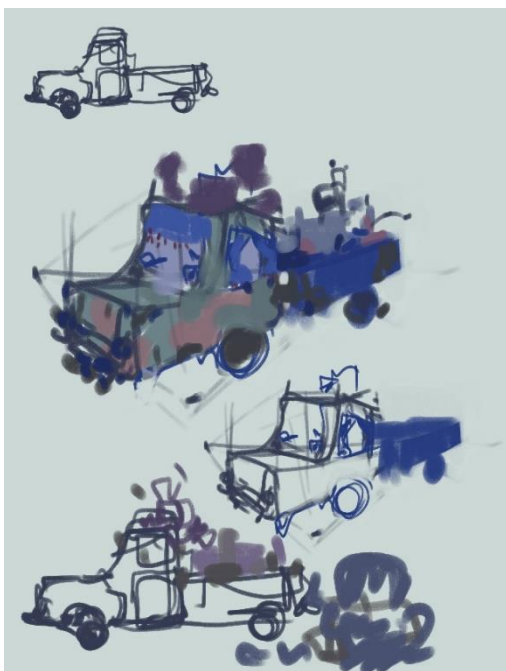
Slika 70. Kuća, skica

TATIN KAMION

Kao čest pojam uz Antonova oca spominje se njegov kamion te taj kamion zamišljam kao neku vrstu očevog doma. On je star, zahrđao, ali je i dalje u voznom stanju. Napunjen je starim kutijama i stvarima od kojih većina ničemu ne služi, a Antonov otac je već skoro potpuno uselio u njega. Na scenu sam postavila i stolac i šator u blizini. Kamion je bijeg od svađe, ružnih riječi i misli.

Slika 71. Kamion

Slike 72. i 73. Kamion, skice

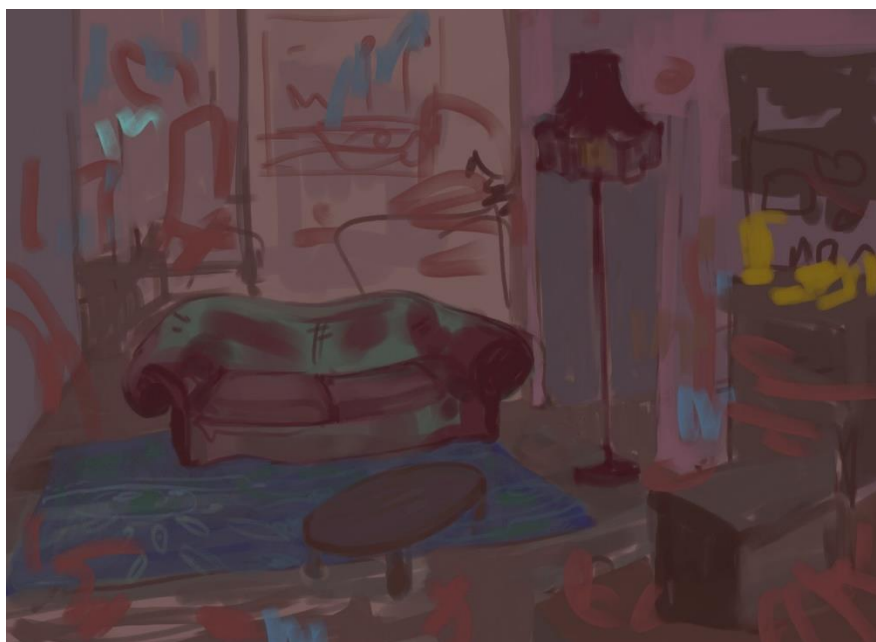
DNEVNI BORAVAK

Dnevni boravak u većini domova jedno je od glavnih mjesta okupljanja ukućana, zajedništva, no u Antonovoj kući zamišljam prljav, mračan prostor, pun praznih boca i limenki. Svjetlost ne dolazi izvana, kroz kakav prozor, već od upaljenog TV uređaja i nekoliko starih lampi koje su raspoređene po prostoru. Kauč je „ofucan“, u raspadnom stanju. Kao motive na slikama na zidu postavila sam portret Antonove mame te neke svoje skice čudovišta.

„Tata se složio i istog je trena nalió u sebe pet limenki piva i pijan pao na trosjed u boravku te zahrkao.“²³

Slika 74. Dnevni boravak

Slika 75. Dnevni boravak, skica

²³ Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 6.

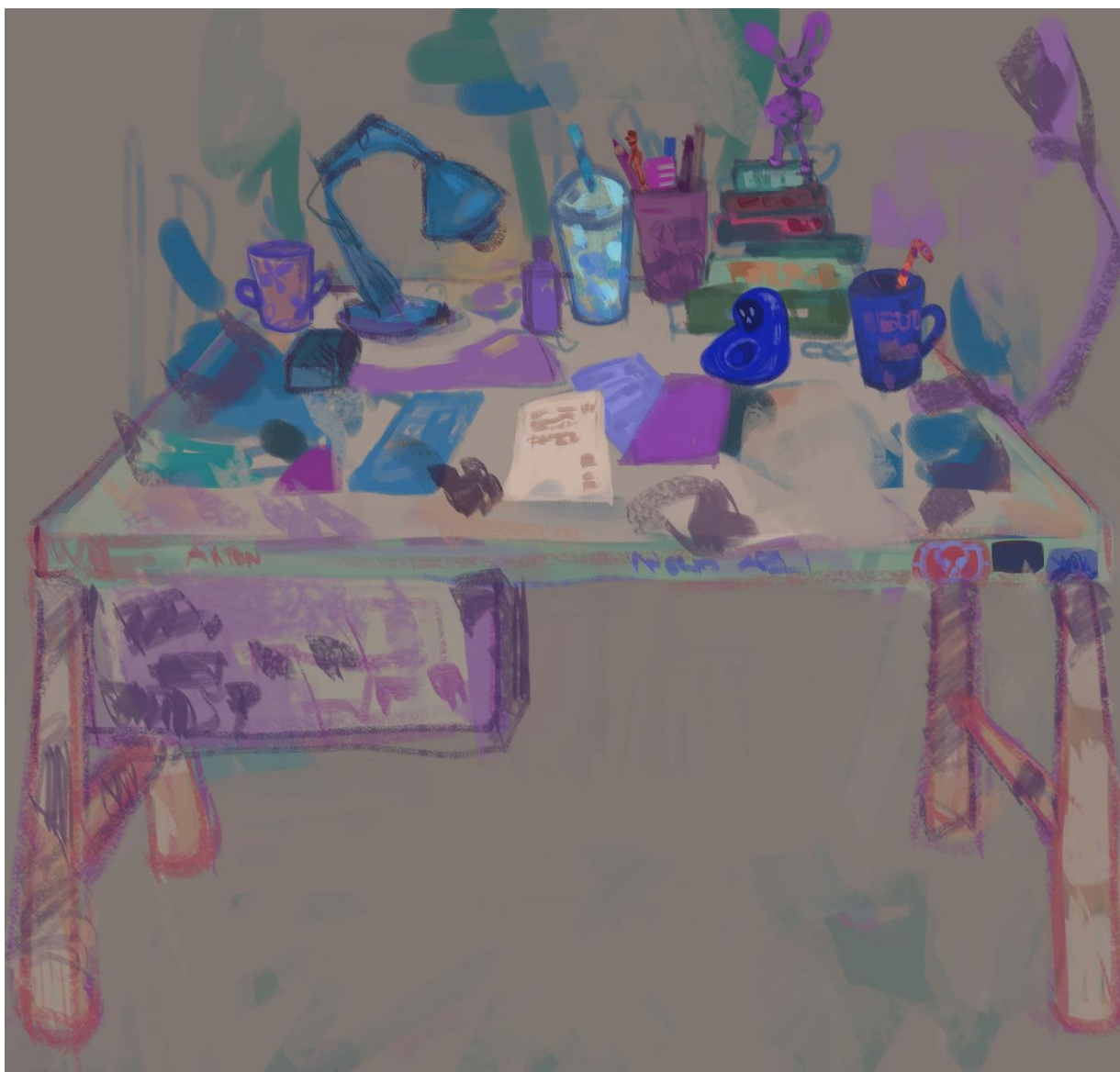
ANTONOVA SOBA

Skicu Antonove sobe napravila sam prema scenografiji iz predstave. Ona se sastojala od nekoliko kubusa koji su služili kao elementi u Antonovoj sobi, tj. namještaj koji nas asocira na ormare. Na kubusima su kalendar, poster Pamele Anderson i poster glazbenog sastava The Rolling Stones. Osim toga, u „neredu“ se nalazi puno knjiga, bačenih čarapa i drugih odjevnih predmeta, zgužvanih papira, papirnatih aviona, zdjelica sa skorenim pahuljicama.

Slika 76. Antonova soba

Budući da je u monodrami Antonov stol u prvome planu (Anton sjedi za stolom, uzima predmete sa stola, vrti se na stolcu), izdvojila sam ga kao zaseban dio koji nam daje uvid u Antonovu osobnost i način funkcioniranja. Iako je stol u blagom neredu, nije napadan, više je to kreativni nered do kojeg dolazi lik u svojoj živosti i kreativnosti.

Slika 77. Antonov stol

SPAVAĆA SOBA ANTONOVIH RODITELJA

Iako nam ova prostorija nije opisana, dio kuće gdje roditelji boluju od gripe i leže u krevetu potaknuo me da ga izdvojim zasebno. On je mračan, neuredan, a krevet je okružen smećem. Odjeća je pobacana po sobi te ima puno praznih boca i limenki. Na zidu je veliki akt na koji Antonovi roditelji ne gledaju previše kao na djelo umjetnosti, njima je to samo neka gola žena. Tu se nalazi i polica s knjigama koja nije taknuta već neko vrijeme. Po cijeloj kući vidimo ostatke njihovog života prije alkoholizma, nemara i prljavštine. Mamin kutak za uređivanje pored kreveta također je pun prašine. Soba izgleda kao da u njoj nema ni zraka ni svjetlosti.

„Što reći o njima, čini mi se da su izgubljeni, ono, gubitnici.“²⁴

„Mami nosim čaj, starome nosim čaj i rum, mami tablete, starome tablete i kuhano vino da se preznoji, pa bi se i mama znojila! Oni se znoje u zaključanoj sobi, svinje!“²⁵

Slika 78. Soba Antonovih roditelja, skica

²⁴ Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 3.

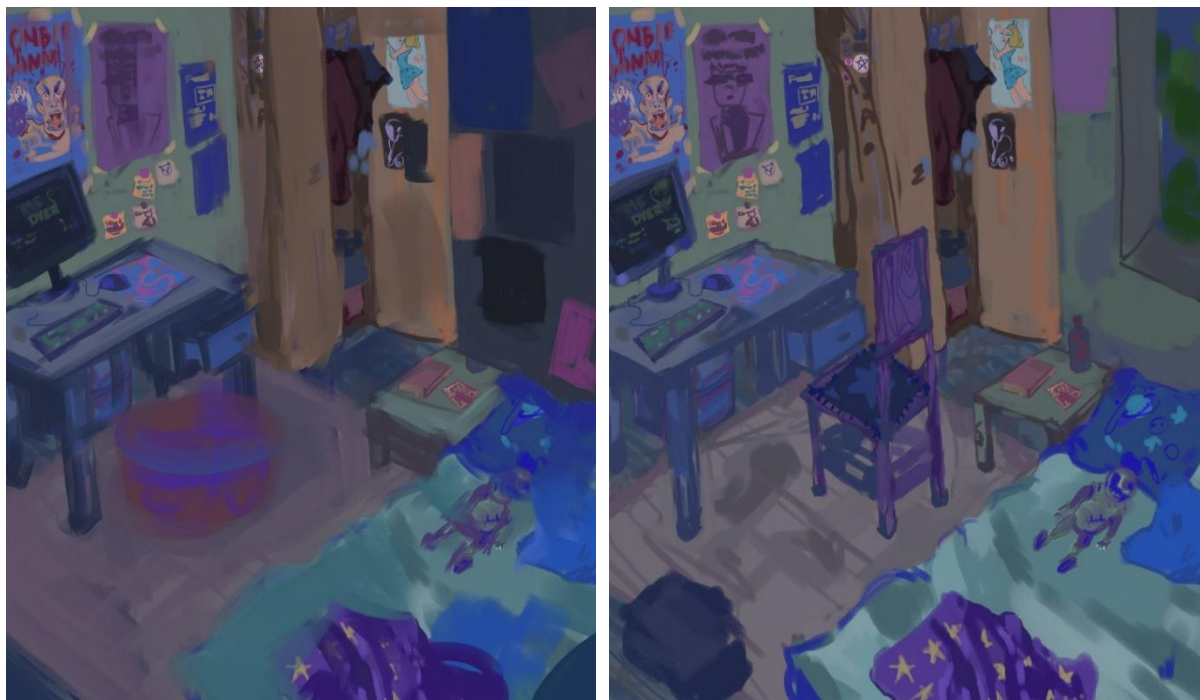
²⁵ Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*, str. 8.

SLAMINA SOBA I STOL

Slamina soba također je jedna mračna prostorija. Vidimo naznake njegovih interesa: metal bendova, horor filmova. Boje su tonovi crne i plave. Vidimo da je to prostor gdje on najviše boravi. Posvuda su prazne limenke *Coca-Cole*.

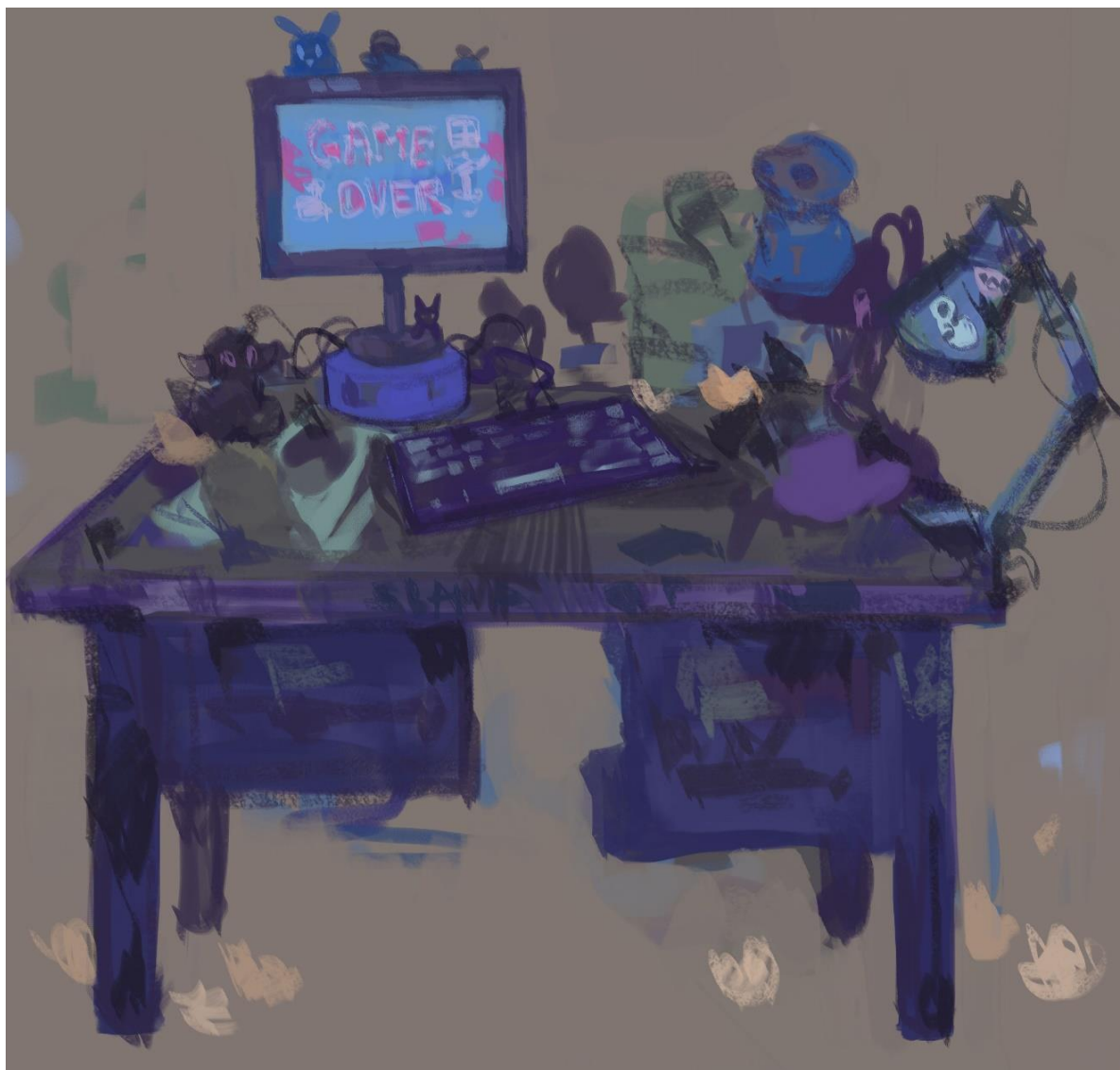

Slika 79. Slamina soba

Slike 80. i 81. Slamina soba, skice

Imala sam potrebu s Antonovim stolom usporediti Slamin. Razlikuju se prvenstveno po bojama. Antonov stol doima se kao da „ima zraka“, dok je Slamin stol skučen i djeluje agresivno.

Slika 82. Slamin stol

INGRIDINA SOBA

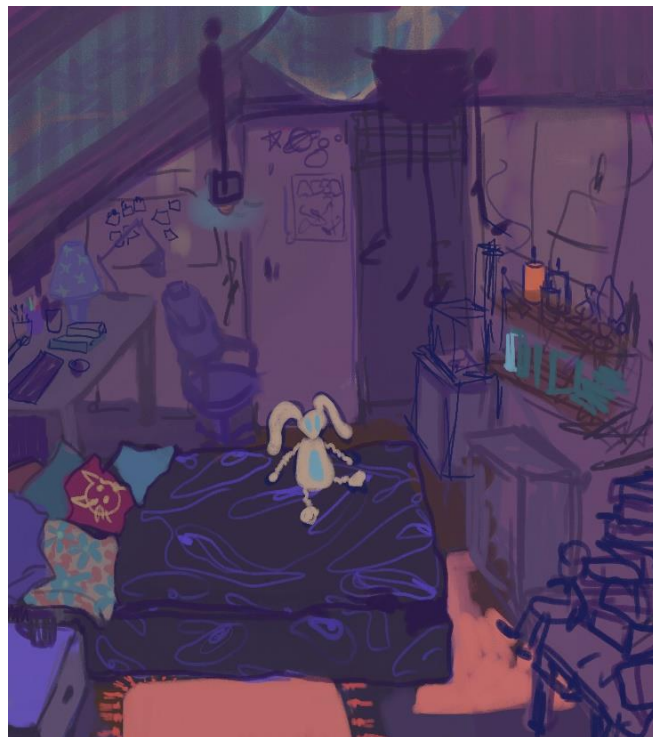
Zamišljam je u tamnijim tonovima ljubičaste i roze, oblijepljenu posterima. Glazba koju sam spojila s njezinom osobnošću glazba je bendova poput Letters to Cleo i No Doubt te sam upravo njih prikazala na zidovima.

Slika 83. Ingridina soba

Slika 84. Ingridina soba, skica

Slika 85. Ingridina soba, početna skica

BAKIN PROSTOR

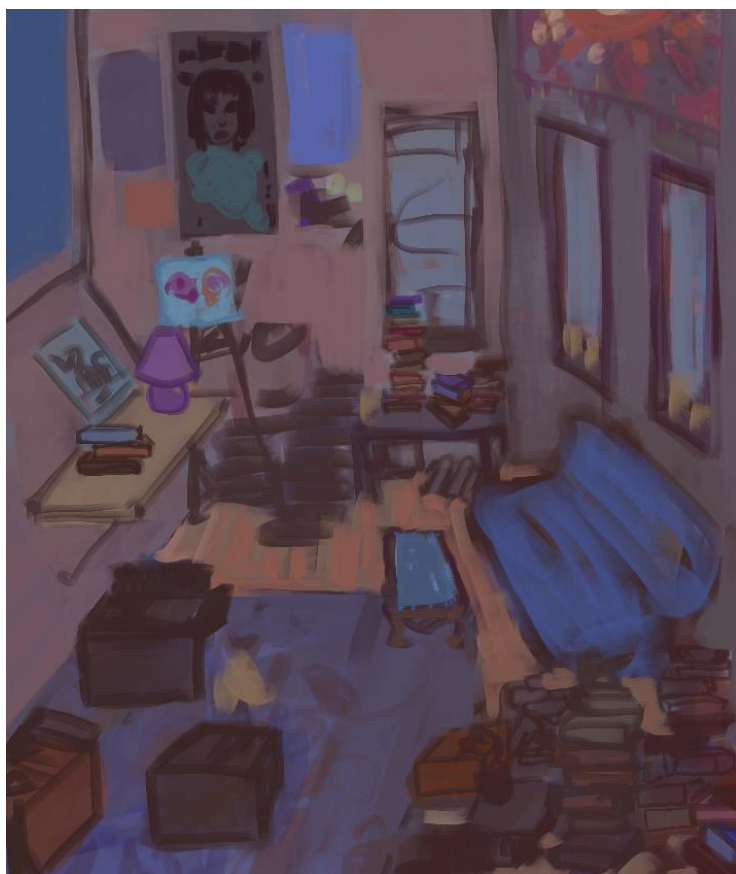
Iako živi u staračkome domu, mislim da je Antonova baka napravila svoj „dom“ unutar njega te posložila svoj prostor tako da joj odgovara i da joj je u njemu ugodno. To bi bio jedan udoban, veliki naslonjač i mali stolić gdje drži knjige i šalicu kave ili neko drugo piće. Oko nje su različite zavjese koje stvaraju osjećaj intime i topline prostora. Prevladavaju tonovi smeđe, bordo, tamno plave boje.

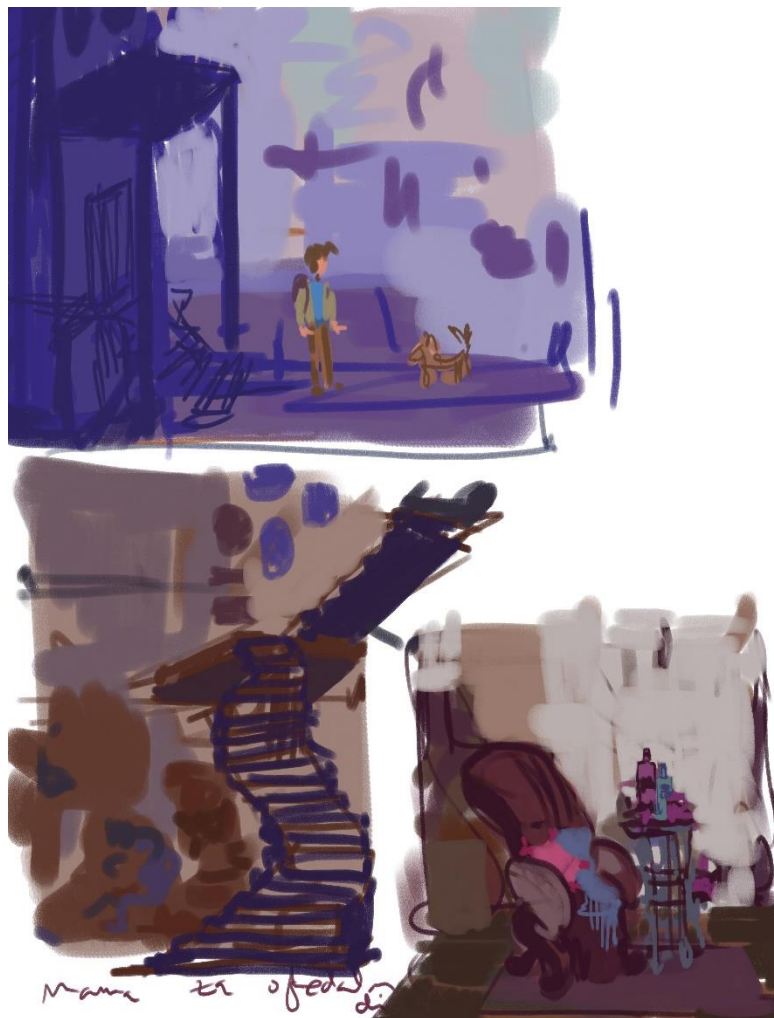
Slika 86. Bakin prostor

Slika 87. Neiskorištena skica tavana

Slika 88. Neiskorištena skica tavana

Slika 89. Skice

Slika 90. Skica kuhinje

ZAKLJUČAK

U svojem sam radu pokušala povezati kostimografski zadatak u dječjem kazalištu i drugu granu umjetnosti - *concept art*. Izvan svijeta umjetnosti to je skoro potpuno nepoznat pojam, a *concept artista* u Hrvatskoj relativno je malo. Također, i potrebe za takvim umjetnicima kod nas dosta su smanjene.

Najveći je izazov za mene svoj stil prilagoditi traženom zadatku. Ja volim tamnije, mračnije, mistično, a cilj je dobiti prozračno, vedro, svijetlo. I što sad? Zato uvijek važem i odvagujem, kalkuliram i promišljam: kako zadržati svoj stil, a zadovoljiti zadatak koji je preda me postavljen. I naravno, od mnoštva smjerova u umu treba se iskristalizirati samo jedan.

Rad u kazalištu također me zaokuplja. Kazalište je vrlo inspirativno mjesto, kad kročiš nogom unutra, nađeš se u prostoru gdje je sve moguće i pravila iz vanjskoga svijeta izokrenuta su naglavačke. Taj pregršt mogućnosti, stilova, boja, tekstova, pljeskova, nota, tkanina i kombinacija stvara jednu posebnu energiju i ovisnost.

Anton Žic može živjeti i dalje u animaciji ili videoigri, a moji radovi mogu se iskoristiti kao početak. Možda se to nikada ne dogodi jer ovo je samo jedan završni rad. Nadam se da ste mogli doživjeti Antona i sve slojeve priče i situacija u kojima se našao. Negdje sigurno žive djeca poput Antona i možda ih je sve više u ovom svijetu u kojem su materijalne vrijednosti zasjele na tron.

Videoigri o Antonu najbolje bi žanrovski odgovaralo da bude RPG, avantura za uzrast 13+. Tko zna, možda ta budućnost vrlo brzo dođe...

SAŽETAK:

U svojem završnom radu **ANTON ŽIC, BABA I HARMONIKA** obrađujem svoj kostimografski zadatak na predstavi *Anton Žic, baba i harmonika* te ga povezujem s konceptnom umjetnošću.

Na temelju rada u kazalištu odlučujem napraviti zamišljenu nadogradnju na već postojeći kostim, proširiti vizualnost priče u obliku crteža, skica i 3D modela kroz koje ću odrediti vizualni identitet djela i dizajn većine likova i prostora.

Ishodište i polazišna točka mog istraživanja i rada jest tekst Damira Mađarića *Tajni dnevnik Žic Antona*. Sam autor postavlja predstavu na scenu prema svojem tekstu. Iščitavam najprije tekst i oblikujem kostim. Pokazujem svoja promišljanja kroz sažetak djela u plakatu. Iako je uprizorenje u Dječjem kazalištu Branka Mihaljevića zahtjevalo jednoga glumca i jedan kostim, samo djelo napisano je vrlo slojevito. Nameću mi se ostali likovi i prostori. Opisujem ih i vizualno prezentiram. Pokušavam prenijeti emocije likova i atmosferu prostora. Za bolje razumijevanje likova proučavam alkoholizam i depresiju. Gradim odnose s literaturom slične tematike. Pokušavam stvoriti polazište kao *concept artist*- dajem nacrt i vizualni putokaz- u kojem smjeru treba projekt ići vizualno. Gradim temelj i pokušavam povezati sve svoje radove u jedinstvenu cjelinu. Pokazujem svrhu konceptne umjetnosti na svojem primjeru i dokazujem kako se bez čvrstih rješenja *concept artista* ne može odrediti vizualni identitet cjelokupnog proizvoda.

KLJUČNI POJMOVI:

Konceptna umjetnost, kostim, plakat, dizajn likova, dizajn prostora, videoigra, priča.

Concept art, costume, poster, character design, environment design, videogame, story.

LITERATURA

Mađarić, Damir, *Tajni dnevnik Žic Antona*

Petranović, Martina, *Od kostima do kostimografije (hrvatska kazališna kostimografija)*

Rapić, Mirica; Keglević, Mladenka Vrcić, *Alkoholizam – zaboravljena dijagnoza u obiteljskoj medicini*
<file:///D:/Nova%20mapa/Alkoholizam.pdf>

Čuržik, Doris; Jakšić, Nenad, *Patološki narcizam i narcistični poremećaj ličnosti – pregled suvremenih spoznaja*
file:///D:/Nova%20mapa/curzik_2.pdf

What is the Link Between Alcohol & Depression?

<https://www.ukat.co.uk/alcohol/alcohol-depression/>

Gazibara, Senka, *Likovi dječaka i djevojčica u djelima Sanje Pilić*

file:///D:/Nova%20mapa/08_Senka_Gazibara_Likovi_djecaka_i_djevojčica_u_djelima_Sanje_Pilic.pdf

Rosenberg, Alyssa, *Why Sue Townsend's Adrian Mole is such an important character*, The Washington Post

<https://www.washingtonpost.com/news/act-four/wp/2014/04/11/why-sue-townsend-adrian-mole-is-such-an-important-character/>

Brunger, Jake, *10 Things You didn't know about Adrian Mole*

<https://www.theguardian.com/childrens-books-site/2015/mar/17/10-things-you-didnt-know-about-adrian-mole-sue-townsend>

Stepić, Sabina; Mamić, Petar, *Umjetnička strana videoigara: concept art*

<https://ffa.hr/gaming-kultura/focus/umjetnicka-strana-videoigara-concept-art/44658/>

Mamić, Petar, *Fantastične ilustracije za videoigre*

https://eprints.grf.unizg.hr/3098/1/Z985_Mami%20Petar.pdf

Mayo Clinic Staff, *Narcissistic personality disorder*

<https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/narcissistic-personality-disorder/symptoms-causes/syc-20366662>

Golik-Gruber, Vesna; Breitenfel, Darko; Nićea Gruber, Ema; Karlović, Dalibor, *Sulpiride psychopharmacotherapy in patients with alcohol addiction and depression comorbidity*

file:///D:/Nova%20mapa/06_2003.pdf

Philips, Jeanne, *Snooping could be sign of illness*

<https://www.chicagotribune.com/news/ct-xpm-2006-06-13-0606130223-story.html>

Stefyn, Nadia, *What's the difference between concept art and illustration?*

<https://www.cgspectrum.com/blog/difference-between-concept-art-and-illustration>

Adams, Sam, *How 'The Goonies' Changed My Life*

<https://www.indiewire.com/2015/06/how-the-goonies-changed-my-life-130861/>